

Gemeente Losser

Programmabegroting 2014

**met meerjaren perspectief
2015-2017**

verslingerd aan de dinkel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Aanbiedingsbrief	5
2. Leeswijzer	9
3. Financiële positie en voortgang kaders	11
4. Programmaplan	25
Programma Toerisme en Economie	28
Programma Landschap en Ruimte	32
Programma Leefbaarheid en Maatschappelijke ontwikkelingen	39
Programma Veiligheid	49
Programma Bestuur en Dienstverlening	54
Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	59
5. Toelichting financiële positie	64
6. Verplichte paragrafen	78
A. Lokale Heffingen.....	79
B. Weerstandvermogen.....	83
C. Onderhoud kapitaalgoederen.....	88
D. Financiering	95
E. Bedrijfsvoering	99
F. Verbonden partijen.....	101
G. Grondbeleid.....	125
7. Voorstel en Besluit	135
8. Bijlagen	138
Bijlage A: Beleidsverplichtingen-Wensen 2014.....	139
Bijlage B: Overzicht Vervangingsinvesteringen 2014.....	141
Bijlage C: Financiële uitgangspunten	142
Bijlage D: Saldo Economische en Monetaire Unie (EMU)	143
Bijlage E: Organisatieoverzicht.....	144
Bijlage F: Lijst van afkortingen.....	145

1. Aanbiedingsbrief

Inleiding

In het collegeakkoord van 2010 staat beschreven welke koers tot en met 2014 ingezet zou worden. Kernwoorden die daarin benoemd werden, waren o.a. zelfstandigheid, samenwerking, (rijks-)bezuinigingen, burgerparticipatie, maatschappelijke ondersteuning, werkvoorziening en multifunctioneel in de breedste zin van het woord. Het collegeakkoord kreeg destijds de inspirerende titel 'Vertrouwen door samenspel' mee.

Een gemeente is voor bijna 90% gehouden aan wetten en overheidsregels waarop het geen invloed kan uitoefenen. Het rijk voorziet in een financiële tegemoetkoming om al die taken naar behoren uit te kunnen voeren, maar moest de afgelopen jaren net als iedereen gaan bezuinigen. Daardoor kregen Nederlandse gemeenten niet alleen minder geld te besteden, maar moeten ook taken uit gaan voeren die voorheen landelijk georganiseerd waren. Meer doen met minder geld dus.

Toch is er beslist meer goed dan slecht nieuws uit het gemeentehuis te melden. Al lijkt dat wel eens anders te zijn. Feit is dat negatieve ontwikkelingen waardoor mensen zich ook emotioneel geraakt voelen, langer in ons collectieve geheugen blijven hangen dan de successen en de mijlpalen. Dat is jammer want het college en de raad hebben samen met de medewerkers en partners op velerlei gebied een prima resultaat voor de gemeente Losser bereikt. Er zijn veel projecten succesvol afgerond, dossiers gesloten en in diverse nota's is een duidelijke visie op de toekomst neergelegd.

In de afgelopen vier jaar zijn lang gekoesterde wensen in vervulling gegaan waardoor de leefbaarheid in de kerkdorpen verbeterd is. Denk bijvoorbeeld aan de multifunctionele sportaccommodatie in Losser en de kunstgrasvelden, de brede school en het dorpsshoes in De Lutte, de beweegtuin, en het retentiegebied het Nilants Ven in Losser, het revitaliseringsplan Hart voor Overdinkel en ouderenvoorziening Tiekhook, het dorpsommetje in Beuningen en een modern ingericht speelveld in Glane. Bovendien staat er nog veel meer op stapel. Zoals bijvoorbeeld de afronding van het fietspadenplan, de verbetering en/of nieuwbouw van (brede) scholen in Losser en Overdinkel, de bouw van zorgcomplex 't Winlo op het Zijland in Losser, promotie van de Schatkamer van Twente en een kulturhus in zowel Overdinkel als Losser.

Ook in de gemeenschap zelf blijken steeds meer initiatieven gezamenlijk opgepakt te worden waardoor ze tot een breed gedragen succes leiden. Denk aan de bedrijven-investeringszone waaruit het Centrum Management Losser is ontstaan, het 200-jarig bestaan van de gemeente met een feestprogramma voor en door inwoners, ondernemers en verenigingen, de Overdinkel Generator en Kies-je-kans-verbeteringsprogramma's. Verenigingen en clubs weten elkaar steeds beter te vinden, noaberschap wordt weer sterker ervaren en het maatschappelijk middenveld heeft volop meegewerkt aan de Toekomstvisie voor de gemeente Losser.

Maar er is aan meer beleidsdocumenten gewerkt. Ze geven elk op hun specifieke toepassingsgebied en binnen bepaalde domeinen richting aan de toekomst van Losser. In het domein Natuur & Ruimte heeft het nieuwe bestemmingsplan buitengebied zijn beslag gekregen, zijn de woonvisie en de nota kapitaalgoederen

opgesteld en bevindt de welstandsnota zich in de afrondende fase. Ook op het gebied van Zorg & Welzijn zijn er grote slagen gemaakt. Zoals bijvoorbeeld op de onderdelen sportbeleid, cultuurbeleid, integraal jeugdbeleid, armoedebeleid, ouderenbeleid, schoolbeleid etc. Belangrijk en kaderstellend voor veel van deze onderdelen is de nota rond de kanteling van de Wmo geweest. Ook in het domein Recreatie, Toerisme en Economie is het nodige aan werk verzet. Zo is de beleidsnota Recreatie & Toerisme opgesteld en is het marketingconcept rond de Schatkamer van Twente nieuw leven ingeblazen. Door samen te werken met de VVV en plaatselijke ondernemers is met een relatief klein budget toch een gezichtsbepalende strategie ingezet die zijn positieve weerslag op de plaatselijke economie en leefbaarheid zal hebben.

Ook is er vanuit het gemeentehuis stevig ingezet op behoud van zelfstandigheid door samenwerking in allerlei mogelijke vormen en in nauw overleg met betrokken partijen en partners. Zo wordt er op verschillende gebieden samengewerkt met de vier gemeenten in Noordoost-Twente, gemeente Enschede, met de 14 gemeenten in regioverband evenals met individuele partners zoals willekeurige gemeenten, de provincie, het waterschap en de hulpdiensten zoals brandweer en politie (die inmiddels zelf ook geregionaliseerd zijn). Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente is een goed voorbeeld van gezamenlijke inspanningen om een efficiënte backoffice in te richten terwijl de afzonderlijke gemeenten toch invulling kunnen blijven geven aan hun eigen beleidswensen.

Financieel zit het geen enkele gemeente in Nederland mee. Inkomsten dalen, taken en verantwoordelijkheden worden uitgebreid. Een forse financiële tegenvaller die daar nog eens bovenop verrekend moest worden, was de vanuit regelgeving (BBV) opgelegde maatregel om gemeentelijke gronden af te waarderen. Desondanks zijn we er in geslaagd een sluitende meerjarenbegroting te presenteren. Daaraan liggen ook minder populaire ingrepen zoals bezuinigingen op personeel, interne reorganisaties, het korten van subsidies voor verenigingen en het terugschroeven van het verzorgingsniveau op het gebied van welzijn en de openbare ruimte ten grondslag. Ook de reorganisatie van TopCraft en de fusie tussen de welzijnsinstellingen (Stichting Cluster, muziekschool en de bibliotheek) hebben de nodige hoofdbreken gekost. De doelstelling van het college is en blijft dat er, door zorgvuldig te werken, gezocht wordt naar de best mogelijke alternatieven en toekomstperspectieven voor de betrokkenen.

Een van de kengetallen waaruit blijkt dat het college het beste voor heeft met de inwoners van Losser, is de gemiddelde woonlast per huishouden. In de periode 2010-2013 zijn de gemiddelde woonlasten slechts met 1,7% gestegen.

Gemiddelde bruto woonlasten in € over de afgelopen 4 jaren	2010	2011	2012	2013
Bruto woonlasten	693,0	703,0	676,0	705,0
Gemiddelde woonlasten zijn gebaseerd op cijfers van het COELO. Voor de gemiddelde woonlasten gaan we uit van 140 gft/140 rest mini container, rioolheffing en van de gemiddelde woningwaarde van € 220.000 voor OZB)				

Daarnaast worden inwoners niet opnieuw geconfronteerd met een OZB-verhoging anders dan die vorig jaar al is vastgesteld. We verhogen de tarieven voor de OZB voor 2014 niet extra met de inflatiecorrectie van 2,45.

In eerste instantie konden wij u met inbegrip van de meicirculaire een sluitende meerjarenbegroting presenteren waarin de weerstandscapaciteit in 2015 op peil zou zijn conform de opdracht die u het college heeft meegegeven.

Het college heeft er echter voor gekozen om ook de gevolgen van de september-circulaire door te rekenen en in deze begroting op te nemen. Doel hiervan is u met alle informatie die ons bekend is, een zo eerlijk en reëel beeld voor de komende jaren te schetsen zodat we het gezamenlijk beleid daar op kunnen afstemmen. De gevolgen van deze keuze is dat we een sluitende begroting kunnen presenteren waarin we nog wel een opgave hebben om te bezuinigen. Deze opgave is echter aanzienlijk kleiner dan de extra korting in de septembercirculaire. De weerstandscapaciteit is nu in 2016 op peil omdat we er ook nadrukkelijk voor kiezen om hiervoor te reserveren.

Door slim samen te werken, door te sparen, door zorgvuldige belangenafwegingen, is niet alleen het dagelijks huishoudboekje op orde maar kan dit college u daarmee ook een meerjarig structureel sluitende begroting presenteren.

Bedragen in € x 1.000	2014	2015	2016	2017
Resultaten september circulaire	-498,0	-622,0	-722,0	-641,0

Financieel kader programmabegroting 2014-2017 (bedragen x € 1.000)	2014	2015	2016	2017
Stand begroting 2013 (na vaststelling 1e nota van wijziging)	252,0	218,0	-203,0	-203,0
Verwerking meicirculaire, septembercirculaire, actualisering begroting	659,7	802,2	682,4	511,5
Investerings-beleidswensen-knelpunten-bezuinigingen	-170,7	-37,2	6,6	15,5
Aanvulling algemene risicoreserve/weerstandsvormogen in begroting 2014-2017	-741,0	-700,0	-100,0	0,0
Nog in te vullen bezuiniging n.a.v. septembercirculaire	0,0	-283,0	-386,0	-324,0
Financiële situatie begroting 2014-2017	0,0	0,0	0,0	0,0

Proces

Bij het opstellen van deze begroting hebben wij uw raad een actieve rol gegeven bij het voeren van de kerntakendiscussie. Vanuit deze discussie heeft uw raad aan ons kaders meegegeven in de vorm van het amendement kerntakendiscussie. Wij zijn van mening dat we de afgelopen maanden binnen deze kaders en de financiële mogelijkheden zoveel mogelijk afgewogen keuzes hebben gemaakt. Het resultaat ligt nu voor aan uw raad ter beoordeling en vaststelling.

Bezuinigingen en ombuigingen

Bij de bezuinigingen en ombuigingen hebben wij ons, voor zover mogelijk, laten leiden door eerdere discussies met uw raad. We realiseren ons terdege dat ook in deze begroting een aantal keuzes worden gemaakt die niet eenvoudig zijn. We zijn, en dat is dit voorjaar bij de kerntaken discussie ook gebleken, in een stadium aangeland dat elke keuze ergens pijn gaat doen, toch is het onontkomenlijk dat er keuzes worden gemaakt.

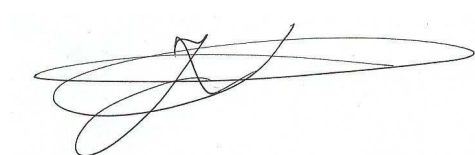
Weerstandsvermogen en risicomanagement

Na de forse afboeking op gronden in de jaarrekening van 2011 en de reservering voor de ontwikkeling van Topcraft in 2012 was ons ratio weerstandsvermogen beduidend te laag. Ook in de begroting van 2013, maar met name in de nu voorliggende begroting, is door ons hierop geanticipeerd door de komende jaren forse toevoegingen te doen aan de algemene risicoreserve. Deze reserveringen voor het aanvullen van de algemene risicoreserve werpen in deze begrotingsperiode hun vruchten af; in 2016 zitten we binnen de gewenste bandbreedte voor het ratio weerstandsvermogen.

Mede omdat het de verwachting is dat er nog meer bezuinigingen van het Rijk richting de gemeenten zullen komen, is het op peil hebben van ons weerstandsvermogen voor de gemeente Losser van essentieel belang. Het is niet ondenkbaar dat de toekomstige ontwikkelingen ons noodzaken gebruik te maken van onze algemene risico reserve.

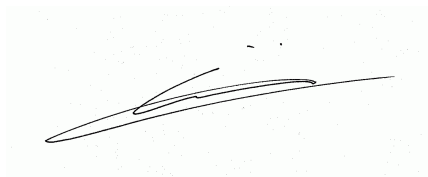
Het college van burgemeester en wethouders,

De secretaris,

Drs. J. van Dam

De burgemeester,

Mr. drs. M. Sijbom

2. Leeswijzer

Financiële positie en voortgang kaders

In hoofdstuk 3 vindt u een toelichting op het financiële kader en een verdere uitwerking van de ombuigingen en bezuinigingen. Tevens zijn de voorgestelde beleidswensen en investeringen opgenomen en toegelicht. De voortgang van de vastgestelde bezuinigingen voor de begroting 2012 uit de kaders vermelden we ook in dit hoofdstuk.

Programmaplan

In het programmaplan wordt per programma/beleidsthema antwoord gegeven op de volgende W-vragen:

- Wat willen we bereiken;
- Wat gaan we daarvoor doen;
- Wat mag het kosten.

De eerste vraag geeft de lange termijn visie weer. Per programma wordt vanuit het collegeprogramma en andere beleidsnota's aangegeven wat de doelen voor de komende jaren zijn. Met het antwoord op de tweede vraag geeft de raad opdracht aan het college, wat er concreet in 2014 gerealiseerd moet worden. Het college is hieraan gehouden en zal de raad via de bestuursrapportage op de hoogte houden van de vorderingen.

De laatste W-vraag geeft aan wat het maximale budget voor 2014 is per programma. Thema overschrijdende budgetwijzigingen worden in de loop van het jaar aan de raad voorgelegd.

Bij de jaarrekening 2012 heeft de accountant, ten behoeve van de leesbaarheid, geadviseerd de mutaties in de reserves niet meer onder de algemene dekkingsmiddelen te presenteren maar zichtbaar te maken per programma. Dit is in deze begroting toegepast.

Naast de presentatie van de budgetten per programma is con-form voorgaande jaren een onderverdeling naar kostensoort (bv. subsidies, per-soneelskosten) ook een tabel toegevoegd met een financiële meerjarenbegroting op deelprogramma-niveau. Deze overzichten stonden voorheen apart gepresenteerd in de bijlage. Bij de totaalbedragen zit soms een afronding met een verschil van -1 of 1.

Naast de 3-W-vragen wordt per programma aangegeven wat het bestaande beleid is en welke (externe) ontwikkelingen er op de gemeente afkomen. Ook worden per beleidsthema, voor zover van toepassing, de verschillende beleidsvoornemens vermeld.

Financieel perspectief

In hoofdstuk 5 is een toelichting op het financieel perspectief opgenomen, bestaande uit een resultatenoverzicht op programmaniveau en een overzicht van de ontwikkeling van de Algemene Reserve.

Op diverse plekken in deze begroting, met name bij de paragraaf verbonden partijen, vermelden we namen van bestuurders en andere vertegenwoordigers van de gemeente Losser.

Op 19 maart 2014 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Na dit moment kan de vertegenwoordiging van de gemeente Losser er anders uitzien. Bij het opstellen van deze begroting zijn we uitgegaan van de situatie in september 2013.

3. Financiële positie en voortgang kaders

In de Staat van Losser heeft uw raad het eerste financieel perspectief voor de komende jaren kunnen zien. De prognoses voor de komende jaren schetsen een groot tekort. Met deze perspectieven is het van belang dat er keuzes gemaakt worden en dat de raad sturing moet geven. Dit kan door aan te geven welke taken we blijven uitvoeren, maar wellicht op een lager kwaliteitsniveau. En ook is het mogelijk dat we taken niet meer gaan uitvoeren die we als gemeente niet wettelijk verplicht zijn om uit te (laten) voeren.

Toekomstvisie en kerntakendiscussie

Mede om deze keuzes te kunnen maken zijn we in de zomer van 2012 gestart met het opstellen van de toekomstvisie en in februari van dit jaar is de kerntakendiscussie gestart. De toekomstvisie en de kerntakendiscussie zijn in het voorjaar van 2013 besproken met uw raad. In juli zijn deze documenten ter besluitvorming voorgelegd. De toekomstvisie "Samen schatbewaarders van Losser" is vastgesteld en er wordt vormgegeven aan de projectenagenda bij deze toekomstvisie in interactie met het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven.

De kerntakendiscussie heeft o.a. een rapport opgeleverd waarin op basis van bouwstenen keuzes gemaakt kunnen worden die als richtinggevend meegenomen kunnen worden bij het opstellen van deze en volgende begrotingen.

Op 2 juli 2013 heeft uw raad middels een amendement aangeven het rapport "kerntakendiscussie: keuzes in bouwstenen" voor kennisgeving aan te nemen.

Daarnaast heeft u richtinggevende uitspraken gedaan in het amendement. Op basis van deze uitspraken heeft u het college de opdracht meegegeven om deze uitspraken nader uit te werken in relatie met het meerjarenperspectief.

Naast deze richtinggevende uitspraken hecht uw raad groot belang aan de realisering van de al opgelegde taakstellingen en de fusie van de drie welzijnsinstellingen: Stichting Cluster, Bibliotheek Losser en Muziekschool De Sleutel tot één brede welzijnsinstelling. Om dit fusieproces niet te verstoren wordt geen aanvullende bezuiniging opgenomen.

Het terugdringen van het tekort van het zwembad Brilmansdennen is ook een belangrijke wens. Op 28 mei jl. heeft uw raad hierover een besluit genomen. De resultaten van een nader onderzoek worden afgewacht.

Amendement kerntakendiscussie

De richtinggevende uitspraken door uw raad in het amendement bij de behandeling van de kerntakendiscussie zijn:

A. Taken om te blijven doen of te ondersteunen:

Dorp- en wijkvoorzieningen
Provinciaal meerjarenplan (pMJP)
Straatreiniging
Landschapsonderhoud
Professionalisering college

B. Taken om minder te doen of te hervormen

Sportvoorzieningen/Sport algemeen
Algemene maatschappelijke dienstverlening
Vitalisering landelijk gebied
Verkeersbeleid: educatie en regionaal beleid
Wegmeubilair
Plantsoenen en openbaar groen

Wegbeheer
 Bedrijvencontacten
 Wmo-woonvoorzieningen
 Coördinatie vrijwillige mantelzorg
 Kinderopvang
 Straatverlichting
 Gladheidsbestrijding
 Ondersteuning raad
 Evenementen
 Voorlichting en communicatie

C. Taken om niet meer te doen of te ondersteunen

Amateurkunst
 Coördinatie maatschappelijke stages
 Wmo: eigen bijdrage vervoersvoorzieningen
 Marktconforme huren gemeentelijke eigendommen
 Markt: kostendekkend

Taken waarover de raad reeds besluiten heeft genomen worden geen aanvullende uitspraken gedaan. Dit betreft: subsidies aan Stichting Cluster, Bibliotheek en Muziekschool, en Zwembad Brilmansdennen

Kadernota

Uw raad heeft op 2 juli 2013 de kadernota niet aangenomen. Dit betekent dat het laatst vastgestelde financiële kader de stand na vaststelling van de 1e nota van wijziging is. De voorstellen voor (vervangings) investeringen, nieuwe beleidswensen en knelpunten zijn dus niet conform het voorstel bij de kadernota verwerkt in een gewijzigde begrotingsstand.

Gemeentefonds - meicirculaire 2013

Over de uitwerking van de meicirculaire hebben we u eerder geïnformeerd via raadsinfobrieven. De verwerking van de circulaire in de begroting vindt plaats bij vaststelling van deze begroting. Een uitgebreidere toelichting op de mutaties vanuit de circulaire kunt u vinden in hoofdstuk 5, toelichting op de financiële positie.

Gemeentefonds - septembercirculaire 2013

Wij hebben u op eerdere momenten geïnformeerd over de te verwachten financiële situatie van onze gemeente en hebben hierbij aannames gedaan met betrekking tot de septembercirculaire. Het uitgangspunt van de provincie, zoals weergegeven in hun begrotingsbrief, is de meicirculaire. In eerste instantie was voor ons ook de meicirculaire het vertrekpunt voor het opstellen van deze begroting.

In de laatste fase van het opstellen van deze begroting waren de resultaten van de septembercirculaire voor de gemeente Losser bekend. We hebben er voor gekozen de septembercirculaire te verwerken in de begroting die wij u nu aanbieden. Wij willen u als college een volledig beeld meegeven richting de toekomst.

De extra korting voor onze gemeente in het gemeentefonds ziet u in de onderstaande tabel. De korting is het gevolg van de landelijk doorgevoerde 6 miljard euro bezuinigingen om te blijven voldoen aan de Europese begrotingsnorm van maximaal 3% tekort op de rijksbegroting.

Bedragen in € x 1.000	2014	2015	2016	2017
Uitkomsten doorrekening septembercirculaire 2013	-498	-622	-722	-641

De uitkomsten van de septembercirculaire leveren een fors extra nadeel op. Voor 2014 kunnen we dit opvangen in deze begroting. We kiezen er ook nadrukkelijk voor om ons weerstandsvermogen op peil te brengen en reserveren daarom in 2015 en 2016 middelen voor een toevoeging aan de algemene reserve. Deze toevoeging was fors hoger geweest indien de septembercirculaire niet was opgenomen in deze begroting. In 2015 zou het ratio weerstandsvermogen binnen de gewenste range zijn geweest.

We bereiken nu het vastgestelde ratio een jaar later.

Van de extra korting op het gemeentefonds resteert er vanaf 2015 een nog in te vullen bezuiniging. Voor 2015 en verdere jaren kunnen we echter een groot deel van de nadelige effecten van de septembercirculaire oplossen in deze begroting.

Investerings, knelpunten en beleidswensen

Door het niet vaststellen van de kadernota en richtinggevende uitspraken bij de kerntakendiscussie is er geen nieuw financieel kader. Uitgangspunt voor het college blijft wel de voorstellen zoals ze zijn gedaan in de kadernota met betrekking tot de investeringen, knelpunten en beleidswensen. Naar aanleiding van de door de raad gedane uitspraken bij de behandeling van de kadernota zijn de voorstellen opnieuw afgewogen. Een actueel overzicht van de voorstellen voor investeringen, knelpunten en beleidswensen is verwerkt in onderstaand overzicht. In hoofdstuk 3.3 is een uitgebreide toelichting opgenomen over de afzonderlijke voorstellen.

Bezuinigingen

De richting die is meegegeven in het amendement bij de nota kerntakendiscussie is vervolgens verder uitgewerkt in relatie tot het financiële meerjarenperspectief. De afzonderlijke voorstellen voor de bezuinigingen en ombuigingen staan in hoofdstuk 3.2.

Reservepositie

De algemene risicoreserve bedraagt ten tijde van het opstellen van deze begroting ca.€ 1,1 miljoen.

De afwaardering op de gronden en het treffen van een voorziening voor de ontmanteling van Topcraft heeft in de afgelopen jaren een zware wissel getrokken op de reservepositie van de gemeente Losser.

Om deze reden is er in deze begroting bewust voor gekozen om te sturen op het op peil brengen van onze reservepositie en daarmee ons weerstandsvermogen te verbeteren. Zo wordt er in de gehele begrotingsperiode tot en met 2017 een bedrag van € 1.541.000 toegevoegd aan de algemene risicoreserve. Verwachte stand van de algemene risicoreserve aan het eind van deze begrotingsperiode in het jaar 2017 is € 3,5 miljoen.

Zie voor een overzicht van de verwachte ontwikkeling van de algemene risicoreserve over de periode 2013 tot en met 2017 hoofdstuk 5 "Toelichting Financiële positie", de tabel Algemene Risicoreserve.

3.1. Financieel perspectief

Het financieel perspectief van de gemeente Losser laat een structureel sluitende meerjaren begroting zien.

Volgens de richtlijnen van de provincie kan de meicirculaire de basis zijn voor de begroting van het eerst volgende jaar. Uitgangspunt voor het opstellen van deze begroting is de septembercirculaire 2013.

Financieel kader (bedragen * € 1.000)	2014	2015	2016	2017
Stand begroting 2013 (na vaststelling 1e nota van wijziging)	252,0	218,0	-203,0	-203,0
Verwerking meicirculaire, septembercirculaire en actualisering begroting	659,7	802,2	682,4	511,5
Financiële start situatie begroting 2014-2017	911,7	1.020,2	479,4	308,5
A. Investerings - vervanging		-59,7	-59,3	-58,9
B. Nieuwe beleidswensen	-119,0	-32,0	-7,0	-7,0
C. Knelpunten (onuitstelbaar en onontkoombaar)	-982,7	-1.043,6	-433,3	-333,0
D. Bezuinigingen en ombuigingen	190,0	398,1	406,2	414,4
Nog in te vullen bezuiniging n.a.v. septembercirculaire	0,0	-283,0	-386,0	-324,0
Financiële situatie begroting 2014-2017	0,0	0,0	0,0	0,0

Zoals eerder aangegeven hebben we de septembercirculaire 2013 verwerkt in bovenstaande cijfers.

Het resultaat is een sluitende begroting in 2014 waarbij we voor de verdere jaren een nog in te vullen bezuiniging hebben opgenomen.

Om deze nog in te vullen bezuiniging op te kunnen vangen gaan we verder met de reeds in gang gezette werkzaamheden om hieraan invulling te geven. Dit doen we door onder andere de zoekrichtingen die bij de kerntakendiscussie zijn meegegeven, maar in de beperkte tijd van de voorbereiding nog niet tot concrete uitwerking zijn gekomen. Daarnaast gaan we verder met het onderzoeken van andere bezuinigingsmogelijkheden.

Onderstaande onderwerpen worden de komende tijd verder uitgewerkt zodat we met de uitkomsten hiervan ons voorbereiden op de verdere verlaging van de financiële middelen:

- Verschuiving van lasten/herstructurering woonlasten;
- Aanpassingen in de organisatie onderzoeken;
- Positionering buitendienst;
- Kritisch volgen van verbonden partijen;
- Onderzoek tot onttrekking van wegen aan de openbaarheid;
- Vereenvoudiging IPC-producten (staat van Losser, kadernota, begroting jaarrekening), mogelijk minder IPC producten;
- Verandering subsidiestelsel;
- Processen in de organisatie lean maken.

Niet alle hierboven genoemde onderwerpen zullen uiteindelijk financiële positieve resultaten hebben. We zullen in de aanloop naar volgende begrotingen ook nadrukkelijk verder moeten kijken naar bezuinigingsmogelijkheden die hier niet zijn genoemd.

Ook onderwerpen waarover nu, bijvoorbeeld vanuit het amendement van uw raad bij de kerntakendiscussie, geen uitspraken zijn gedaan kunnen mogelijk opnieuw worden besproken.

3.2. Uitwerking bezuinigingen

In onderstaand overzicht zijn de bezuinigingsvoorstellen weergegeven. In de volgende paragraaf wordt elk voorstel verder toegelicht.

Overzicht bezuinigingen					
Onderwerp	2014	2015	2016	2017	
1 Speeltuinen en speelplaatsen	20	20	20	20	
2 Sportvoorzieningen - jeugdsportsubsidie		3,7	7,3	11	
3 WMO woonvoorziening - max. vergoeding aanpassing woningen		40	40	40	
4 Amateurkunst - stopzetten subsidie		3	6	9	
5 WMO vervoersvoorziening - eigen bijdrage		20	20	20	
6 Kinderopvang - SMI		11	11	11	
7 Bedrijvencontacten - werkbudget	5	5	5	5	
8 WWB - inkomensdeel -toeslagenbeleid - langdurigheidstoelage		18	18	18	
9 Bijzondere bijstand - drempelbedrag		8,5	8,5	8,5	
10 Gladheidsbestrijding	20	20	20	20	
11 Verkeersbeleid			1,5	3	
12 Wegmeubilair - minder borden		2,5	2,5	2,5	
13 Wegbeheer		50	50	50	
14 Ondersteuning raad	10	10	10	10	
15 Accountantskosten	15	15	15	15	
16 Voorlichting en communicatie		35	35	35	
17 Leerlingenvervoer - nieuwe aanbesteding	120	120	120	120	
18 Aanpassen hoogte verhuiskosten vergoeding		5,4	5,4	5,4	
19 Opheffen vrijstelling leges grote evenementen		6	6	6	
20 Kwijtschelding hondenbelasting		5	5	5	
Totaal bezuinigingen en ombuigingen	190,0	398,1	406,2	414,4	

Toelichting bezuinigingen

1. Speeltuinen en speelplaatsen

In de gemeente Losser zijn ongeveer zestig openbare speelterreinen. Voor de vervanging van afgekeurde speeltoestellen wordt jaarlijks een vervangingsbudget gereserveerd in de begroting. Dit budget is in 2012 gekort met € 5.000, hier wordt voorgesteld een nieuwe bezuiniging door te voeren van € 20.000 per 2014. Een budget van € 25.000 blijft dan nog beschikbaar. Waar mogelijk zal bij de herinrichting van speelterreinen daarom een beroep worden gedaan op cofinanciering van derden en inwoners (dit laatste in het kader van het noaberschap).

2. Sportvoorzieningen - jeugdportlid subsidie

Voorgesteld wordt te stoppen met het tientje per jeugdlid voor sportorganisaties. Dit kan worden omgezet naar een DAP kaart gericht op sportstimulering in de wijken (vast in aansluiting op de decentralisaties) gekoppeld aan breedtesport en Cluster hiervoor een bedrag van €15.000 te geven. DAP kaart nader formuleren kan per

2017 gerealiseerd zijn. Tevens is er dan tijd beschikbaar voor de verenigingen om om te schakelen.

3. Wmo woonvoorzieningen - max vergoeding aanpassing woning

Het verstrekken van voorzieningen voor aanpassing in de woning op basis van een medische indicatie is een wettelijke taak in het kader van de Wmo. Inwoners van Losser betalen hiervoor op grond van hun inkomen een eigen bijdrage. De berekening van de eigen bijdrage gebeurt door het CAK, op basis van een landelijk vastgestelde richtlijn. Daarnaast heeft de gemeente Losser de vergoeding voor aanpassing van de woning vastgesteld op maximaal € 7.500. Voorstel is om de maximale hoogte van deze vergoeding te verlagen tot € 4.500.

Verwacht resultaat: het verlagen van de maximale hoogte van de vergoeding voor woningaanpassingen tot € 4.500 kan leiden tot een besparing van plusminus € 40.000.

4. Amateurkunst - stopzetten subsidies

Voorgesteld wordt de subsidie amateurkunst stop te zetten. Dit levert een besparing op van € 9.120.

5. WMO vervoersvoorziening - eigen bijdrage

Er is een groep klanten die nog een "oude" indicatie heeft voor een vaste vergoeding van autokosten. Dit stamt nog uit de tijd van de Wet voorziening gehandicapten, de voorloper van de Wmo. Dit is niet de goedkoopste, adequate voorziening. Dat is nl. een indicatie CVV, waarbij de gemeente het werkelijke verbruik vergoedt. In 2012 is € 67.000 uitgegeven aan vergoeding van autokosten voor deze klanten.

Verwacht resultaat: het opnieuw indiceren van deze klanten voor CVV (met eigen bijdrage) leidt tot een besparing. Indicering vindt plaats op basis van gelijke uitgangspunten voor alle klanten. Het is echter niet mogelijk om deze besparing precies te benoemen omdat onbekend is wat momenteel de werkelijke vervoersbehoefte van deze klanten is. Aangenomen wordt dat een besparing van € 20.000 haalbaar is.

6. Kinderopvang –SMI

De gemeente Losser verstrekt een tegemoetkoming aan ouders die om sociaal-medische redenen gebaat zijn bij opvang van hun kinderen. Voorwaarde is dat er geen sprake is van een soortgelijke tegemoetkoming van de belastingdienst. Hierbij valt te denken aan een gezin waarvan een ouder werkt en de andere ouder een fysieke of psychische beperking heeft.

In de begroting is voor deze tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang € 24.000 opgenomen. In de afgelopen 2 jaar is dit budget echter niet meer volledig besteed en daarom wordt aangenomen dat er € 11.000 minder kan worden begroot.

7. Bedrijvencontacten - werkbudget

Voorgesteld wordt te stoppen met het (laten) uitvoeren van onderzoeken als het koopstromenonderzoek en BIRO die informatie geven voor het volgen van ontwikkelingen en het bijsturen van beleid. Tevens zullen we minder kunnen participeren in regionale onderzoeken. Ook zullen we bij het organiseren van ondernemersavonden vaker een beroep op de ondernemers zelf doen. Tot slot zullen we eerder een beroep op ondernemers doen voor cofinanciering en kunnen we minder faciliteren. Hierdoor is een bezuiniging van 5000 euro te realiseren.

8. WWB-inkomensdeel -toeslagenbeleid – langdurigheidstoeslag

De langdurigheidstoeslag is een toeslag voor mensen die langdurig een laag

inkomen hebben (in ieder geval 3 jaar), geen uitzicht hebben op inkomensverbetering en hierdoor geen financiële ruimte hebben om te reserveren voor onverwachte uitgaven. De hoogte van deze toeslag is vanaf 2010 niet langer wettelijk vastgesteld, waarmee in theorie de hoogte op 1 euro kan worden gesteld. De langdurigheidstoeslag bedraagt op dit moment per jaar circa € 500 voor echtparen, € 450 voor alleenstaande ouders en € 350 voor alleenstaanden. Indien de hoogte van deze toeslag wordt gehalveerd, dan leidt dit tot een besparing van plusminus € 18.000.

9. Bijzondere bijstand – drempelbedrag

De gemeente heeft beleidsvrijheid om binnen de toekenning van de bijzondere bijstand een zogenoemd “drempelbedrag” toe te passen, voordat feitelijk bijzondere bijstand wordt verstrekt. Een eigen bijdrage van € 125 per jaar is het wettelijk toegestane drempelbedrag. Dit betekent dat klanten € 125 per jaar zelf moeten bijdragen. De gemeente Losser kent geen drempelbedrag. Het invoeren van een drempelbedrag leidt tot een structurele besparing van plusminus € 8.500.

10. Gladheidsbestrijding

Er bestaat geen wettelijke resultaatverplichting voor de gemeente om de wegen altijd vrij te hebben van sneeuw en ijs. Wel heeft de gemeente als wegbeheerder een inspanningsverplichting. Uit de jurisprudentie komt naar voren dat de gemeente moet zorgen dat het de weggebruiker duidelijk is wat wel en niet wordt gedaan om de gladheid te bestrijden, waarbij de gemeente de maatschappelijke verplichting heeft te zorgen voor een veilig gebruik van de openbare ruimte. Het voorstel is om alleen gladheidsbestrijding verder te versoberen. Daarnaast wordt in afstemming met andere wegbeheerders naar efficiency voordelen gezocht. Dit levert een besparing op van € 20.000 op basis van een "gemiddelde" winter.

11. Verkeersbeleid

Verkeersbeleid bestaat uit educatie/communicatie, regionaal beleid en verkeersbrigadiers. Educatie/communicatie, regionaal beleid zit gekoppeld aan een contract met de regio. Dit contract is geldig t/m 2014. Het voorstel is het volledige budget voor verkeersbrigadiers te bezuinigen. De middelen uit het budget worden gebruikt om kerstpakketten en materialen t.b.v. de verkeersbrigadiers aan te schaffen.

12. Wegmeubilair - minder borden

Vermindering van borden langs wegen en pleinen kan tot een besparing leiden in de onderhoudskosten, er is minder te onderhouden en minder te vervangen. Verkeersborden en de straatnaamborden worden volgens wettelijke voorschriften geplaatst en mogen niet zo maar worden weggehaald. Daarnaast worden er steeds meer duurdere en extra objecten geplaatst waar geen extra budget voor mee komt. Denk hierbij aan de speciale borden, palen bij de scholen, de infoborden bij vijvers, bergingsvijvers, retentievoorziening. Met name in deze laatste categorie zal het aantal borden minder moeten. Voorstel is dat door vermindering van het aantal borden (uitvoering 2014) m.i.v. 2015 een structurele besparing van € 2.500 mogelijk is.

13. Wegbeheer

Bij vaststelling van de Nota kapitaalgoederen is toegezegd de inzet van SW medewerkers ook bij wegen te vergroten. Taakstellend wordt ingeschat dat dit een besparing van € 50.000 m.i.v. 2015 structureel kan opleveren

14. Ondersteuning raad

Vermindering budget ondersteuning raad van € 45.000 naar € 35.000. Dit betekent dat er binnen dit werkbudget afgewogen moet worden welke uitgaven er gaan plaatsvinden en dat opleidingskosten door de fracties zelf gedragen moeten worden.

15. Accountantskosten

Nieuwe aanbesteding is geweest. In de begroting 2013 zit een budget van € 40.000. Door aanbesteding kost e.e.a. nu € 20.000. Nog rekening houdende met een budget van € 5.000 voor extra kosten, betekent dit een voordeel van €15.000 per 2014.

16. Voorlichting en communicatie

Voorlichting en communicatie wordt middels een dienstverleningsovereenkomst van Enschede afgenomen. Het is mogelijk minder diensten af te nemen, waardoor de bijdrage aan Enschede verlaagd wordt. Vermindering van diensten zal op de onderdelen kabinetszaken, ondersteuning bestuur en ondersteuning organisatie plaatsvinden.

17. Leerlingenvervoer - nieuwe aanbesteding

In het voorjaar van 2013 is samen met de gemeente Enschede een aanbesteding leerlingenvervoer gehouden. Deze aanbesteding moest om verschillende redenen ingetrokken worden. In de tweede helft van 2013 wordt opnieuw aanbesteed, zodat per januari 2014 de nieuwe aanbesteding geëffectueerd kan worden. De bedragen waarvoor de vervoerders hebben ingeschreven bij de eerste aanbesteding geeft aanleiding tot het verlagen van het jaarlijkse exploitatiebedrag voor het leerlingenvervoer met €120.000.

18. Aanpassen hoogte verhuiskostenvergoeding

In onze verordening Wmo is geregeld dat burgers die (op indicatie) moeten verhuizen naar een gelijkvloerse- of seniorenwoning in aanmerking komen voor een verhuiskostenvergoeding. Deze vergoeding bedraagt momenteel voor een echtpaar € 2.681,76 en voor een echtpaar met kinderen € 4.022,64. De verhuiskostenvergoeding kan verlaagd worden naar € 2.000,-. Bij het huidige aantal indicaties leidt dit tot een besparing van plusminus € 5.400.

19. Opheffen vrijstelling leges evenementen

Vrijstelling van betalen van leges gedeeltelijk in te trekken, voor leges bij grote evenementen moet vanaf 2015 worden betaald.

Als grote evenementen worden in het evenementenbeleid categorie I evenementen genoemd. Deze evenementen zijn op dit moment:

- Carnaval (optocht, tent en gala);
- Bruegheliaans Festijn;
- Kermis;
- Euregiofeest;
- Hellehondsdagen;
- Poas Bloas;
- De Lutt Muzikaal.

Hiertoe zal het betreffende raadbesluit gedeeltelijk moeten worden ingetrokken en de legesverordening op onderdelen worden aangepast. De verwachte inkomsten bedragen € 6.000.

20. Kwijtschelding hondenbelasting

Voor inwoners van Losser met de laagste inkomens bestaat nu de mogelijkheid om voor de hondenbelasting (alleen eerste hond) in aanmerking te komen voor volledige

of gedeeltelijke kwijtschelding. Voorgesteld wordt deze kwijtschelding met ingang van 2014 af te schaffen. Dit levert een voordeel op van € 5.000.

3.3. Uitwerking investeringen, nieuwe beleidswensen, knelpunten en beleidsverlichtingen

In onderstaand overzicht worden de voorgestelde investeringen, beleidswensen en knelpunten weergegeven.

In de volgende paragraaf worden deze voorstellen verder toegelicht.

Overzicht investeringen, nieuw beleid, en knelpunten in euro x € 1.000				
Onderwerp	2014	2015	2016	2017
A	Investerings - vervanging			
1	Reconstructie Gronausestraat (P. Schaafsplein-Oranjestraat)	-50,0	-50,0	-50,0
2	Vervanging sneeuwpluog	-3,4	-3,2	-3,1
3	Vervanging veegauto	-6,3	-6,1	-5,8
Totaal investeringen		0	-59,7	-59,3
B	Nieuwe beleidswensen			
4	Personeel knelpunt BSP	-90,0		
5	Instandhouding starterslening	-4,0	-7,0	-7,0
6	Extra opleidingsbudget conform CAO	-25,0	-25,0	
Totaal nieuwe beleidswensen		-119,0	-32,0	-7,0
C	Knelpunten - O&O (onontkoombare en onuitstelbaar)			
7	Parkeervoorziening brede school Losser - variant kiss & ride		-11,9	-11,6
8	Areaal uitbreiding Luttermolenveld	-40,0	-40,0	-40,0
9	Leges omgevingsvergunning	-50,0		
10	Toekomstbestendig maken afdeling WIZ	-100,0	-100,0	-100,0
11	Taakmutaties kinderopvang	-36,7	-36,7	-36,7
12	Onderwijshuisvesting en buitenonderhoud		-100,0	-100,0
13	Verordening ambtelijke ondersteuning en fractievergoeding	-5,0	-5,0	-5,0
14	Bijdrage SSNT	-10,0	-10,0	
15	Aanvulling algemene risicoreserve/weerstandsvermogen	-741,0	-700,0	-100,0
16	Besparing huishoudelijke hulp (bezuiniging begroting 2013)		-40,0	-40,0
Totaal knelpunten		-982,7	-1.043,6	-433,3
Totaal investeringen, nieuw beleid en knelpunten		-1.101,7	-1.135,3	-499,6
				-398,9

Toelichtingen

Investeringsen

1. Reconstructie Gronausestraat (P.Schaafsplein-Oranjestraat)

Directe aanleiding is de zeer slechte staat van de riolering over grote lengtes van betreffend wegvak (instortingsgevaar) en de samenhang met de aanleg van de rotonde 't Zijland. Die staat in 2014 gepland, omdat in 2014 nog kans bestaat op BDU-subsidie (25%). De kosten van de rotonde komen overigens t.l.v. de exploitatie 't Zijland. In technische zin is het verstandig de aansluitende weggedelen tegelijkertijd te reconstrueren. Weggedelen waaronder de gescheurde riolering ligt, verzakken door zandinspoeling in de riolering. Daardoor ontstaan verstoppingsproblemen. Synergie ontstaat door integrale aanpak van rioolvervanging en wegreconstructie waarbij tegelijkertijd verkeerskundige problemen worden aangepakt (bv. kruising Muchteweg-Raadhuisplein/Gronausestraat), en de inrichting conform visie centrumplan Losser (waarop het huidige bestemmingsplan Losser is gebaseerd).

2. Vervanging sneeuwplough

Ten behoeve van het sneeuwvrij maken van wegen en pleinen wordt een sneeuwplough gebruikt. De afschrijftermijn van 10 jaar van deze ploeg (bouwjaar 1993) is ruim overschreden. De ploeg is krom, op sommige plaatsen doorgeroest, en reparatie gaat veel geld kosten. Dat bedrag zal bijna net zo hoog zijn als de kosten voor het aanschaffen van een nieuwe ploeg zijn.

De sneeuwplough wordt gebruikt voor het sneeuwvrij maken van wegen en pleinen en is daarmee een essentieel middel voor de gladheidbestrijding. Ook als er gekozen zou worden om de gladheidbestrijding te versoberen, is de sneeuwplough een essentieel instrument.

3. Vervanging veegauto

T.b.v. de buitendienst is de Piaggio Porter veegauto aan vervanging toe. De afschrijftermijn van 8 jaar van deze auto wordt na 2014 overschreden (ingebruikname: februari 2006). Technisch is de auto slecht (roestvorming). Voorstel is om de auto te vervangen door een elektrisch aangedreven voertuig. De pick-up is onmisbaar voor de bedrijfsvoering bij de buitendienst. De veegtruck wordt de hele werkdag gebruikt bij het uitoefenen van reinigingswerkzaamheden in de openbare ruimte.

Nieuwe beleidswensen

4. Personeel knelpunt BSP

Het gaat hier om het terugdraaien van een bezuiniging uit 2009. Financieel is deze bezuiniging in 2012 gerealiseerd. Per 01-01-2014 is de nu nog boventallig aanwezige capaciteit voor uitvoering van taken op het gebied van Natuurbeleid, Natura 2000, PAS en Gebiedsontwikkeling Noord Oost Twente ook feitelijk niet meer beschikbaar. Deze taken stoppen niet per 01-01-2014, deze gaan door en zijn zeer belangrijk voor de positionering van Losser in Noord Oost Twente en ook richting de provincie Overijssel en voor het binnenhalen van extra middelen. In 2014 zal nader onderzocht worden of hier structureel middelen voor vrijgemaakt kunnen worden.

5. Instandhouding starterslening

Dit betreft een verzoek van de Raad. Middelen zijn nodig als dekking voor de rente die gedragen moet worden. Ons budget voor startersleningen is bijna uitgeput en we hebben de verstrekking van leningen stopgezet. Het verstrekken van leningen is voor veel burgers, met name starters, een goede zaak is en het stimuleert de lokale woningmarkt. Alle leningen zijn gegarandeerd door de Nationale Hypotheek Garantie (NHG).

6. Extra opleidingbudget conform CAO

In de CAO is afgesproken dat gemeenten een loopbaanbudget van € 500 euro per medewerker per kalenderjaar (t/m 2015) beschikbaar moeten stellen. Dekking uit het reguliere opleidingsbudget is niet mogelijk, daarin zou dan slechts € 20.000 resteren. Dat is onvoldoende om organisatiebrede en vakopleidingen te betalen.

Knelpunten

7. Parkeervoorziening Brede school Losser - variant kiss en ride zone

Voor een goede en veilige verkeerskundige afwikkeling bij een basisschool wordt veelal een kiss en ride stroke aangelegd. Gezien de verkeersdrukte die er momenteel al is bij de Imenhof en Marke wordt aanbevolen om bij de Brede school Losser eveneens een kiss en ride zone aan te leggen. Ouders kunnen zo hun kinderen per auto op het schoolplein afzetten waardoor de overlast voor de buurt beperkt blijft en de verkeersveiligheid van de kinderen vergroot wordt. Vanuit de normvergoeding voor nieuwbouw wordt een deel van de parkeerplaatsen bekostigd. Voor de resterende parkeerplaatsen plus de verkeerskundige ontsluiting van deze parkeerplaatsen is geen budget. Hiervoor dient extra budget beschikbaar gesteld te worden.

8. Areaal uitbreiding Luttermolenveld

In 2013 is de openbare ruimte van het Luttermolenveld overgedragen naar de gemeente Losser. Daarmee is ook het onderhoud overgegaan. In de meerjarenraming tot nu toe is geen rekening gehouden met deze areaaluitbreiding. Op basis van de vastgestelde nota kapitaalgoederen wordt ingeschat dat vanaf 2014 € 40.000 structureel benodigd is om dit areaal in stand te houden.

9. Leges omgevingvergunning

Vooralsnog wordt voor 2014 een bedrag van - € 50.000 opgevoerd als minder te ontvangen leges. Dit vanwege een geleidelijke daling aan aantal omgevingsvergunningaanvragen, activiteit bouwen. Wel zijn er meer vergunningaanvragen in behandeling genomen dan vorige jaren het geval was, echter voor deze activiteiten kunnen op grond van de legesverordening minder leges in rekening worden gebracht.

10. Toekomstbestendig maken afdeling WIZ

In de afgelopen periode is onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van een overgang van de afdeling WIZ naar de gemeente Enschede. Het college heeft op 18 juni 2013 besloten om de taken van de afdeling WIZ vooralsnog zelf te blijven uitvoeren en te investeren in de ontwikkeling van de afdeling WIZ. In een raadsinfobrief d.d. 18 juni 2013 is de raad over dit besluit geïnformeerd. De huidige formatie van de afdeling WIZ is onvoldoende berekend op het nog steeds toenemende aantal bijstandsuitkeringen. De gemeente loopt daarmee bij de uitvoering van de bijstandswetgeving een groeiend financieel risico. Uitbreiding van de formatie is noodzakelijk om te kunnen investeren in de poortwachtersfunctie (voorkomen van instroom en fraudebestrijding), rechtmatig verstrekken van bijstand en de werkgeversbenadering om meer uitstroom te realiseren.

11. Taakmutatie Kinderopvang

Bij de septembercirculaire 2012 is er een korting doorgevoerd in het gemeentefonds voor kinderopvang. Bij mutaties in de begroting vanuit voorgaande circulaires is er geen specifiek budget voor kinderopvang beschikbaar gesteld. De korting kan dus niet op een specifiek budget, maar gaat ten laste van de algemene middelen.

12. Onderwijshuisvesting en buitenonderhoud

Als gevolg van de motie Van Haersma Buma wordt 256 miljoen Euro uit het Gemeentefonds genomen en met ingang van 2015 rechtstreeks uitgekeerd aan de onderwijsinstellingen. De VNG adviseert om deze korting in mindering te brengen op de gemeentelijke uitgaven voor onderwijshuisvesting. De kosten van het buitenonderhoud basisscholen komen nu voor rekening van de gemeente. Gemeenten blijven zorgplicht houden voor huisvesting.

Daarnaast komt er per 1 januari 2015 een wetwijziging onderwijshuisvesting. Doel is de taken en het budget voor het buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs van gemeenten naar schoolbesturen over te hevelen. Door deze wetwijziging komt er een (aanvullende) uitname uit het gemeentefonds.

13. Verordening ambtelijke ondersteuning en fractievergoeding

Bij het vaststellen van de verordening ambtelijke bijstand en fractie ondersteuning in 2012 is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Dit is destijds gedekt uit .. Dat budget is m.i.v. 2013 wegbezuinigd. In de begroting 2013 is verzuimd om structureel budget op te nemen waaruit de ondersteuning raad betaald kan blijven. In deze begroting stellen we het budget van € 4.980 structureel beschikbaar.

14. Bijdrage SSNT

Samenwerking binnen SSNT vraagt van alle gemeenten een geringe bijdrage voor de programmasturing. De bijdrage - per inwoner bepaald - voor programmasturing komt voor de gemeente Losser op een totaal van € 6.295 per jaar. Daarnaast zijn nog middelen nodig voor kosten van projecten waaraan Losser deelneemt binnen SSNT. Het convenant is gesloten in 2013.

15. Aanvullen algemene risicoreserve/weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen van de gemeente Losser is beneden met de raad afgesproken ratio van 0,8. Om binnen een afzienbare periode weer toe te groeien naar vereiste ratio van 0,8 stellen we voor om in deze begrotingsperiode een bedrag toe te voegen aan de algemene reserve. Daarnaast zetten we in op verkoop van vastgoed.

16. Besparing huishoudelijke hulp (bezuiniging begroting 2013)

In de begroting 2013 is een structurele besparing van € 100.000 ingeboekt op huishoudelijke hulp. Deze besparing zal waarschijnlijk slechts deels worden gerealiseerd als gevolg van een voorgenomen bezuiniging in het regeerakkoord op de Huishoudelijke Hulp, waardoor gemeenten vanaf 2015 40% gekort worden op het budget voor Huishoudelijke Hulp. Daarmee neemt ook de te realiseren besparing met dit percentage af.

3.4. Uitwerking kaders

In de programmabegroting 2014 zijn de kaders vanuit de begroting 2012 opgenomen. Door verdere uitwerking van deze kaders moeten we in 2014 en verdere jaren deze bezuinigingen realiseren.

Kader (bedrag in € x 1.000)	Programma	2014	2015	2016	2017
Andere rol van de overheid					
Noaberschap	L&M	15	35	35	35
Innovatie					
Wijkcoaches	L&M		25	25	25
Jeugdzorg- Loes concept	L&M	5	5	5	5
Vastgoed	L&R		25	25	25
Samenwerking andere gemeenten	B&D	5	10	10	10
Bedrijfsvoering					
Het nieuwe werken	AD	20	40	40	40
Duurzaamheid	T&E	15	15	15	15
Gemeentelijke gebouwen	L&R	40	60	60	60
Verhuur gemeentehuis	AD	58	67	67	67
Totaal uitwerking kaders		158	282	282	282

Reserve uitwerking kaders

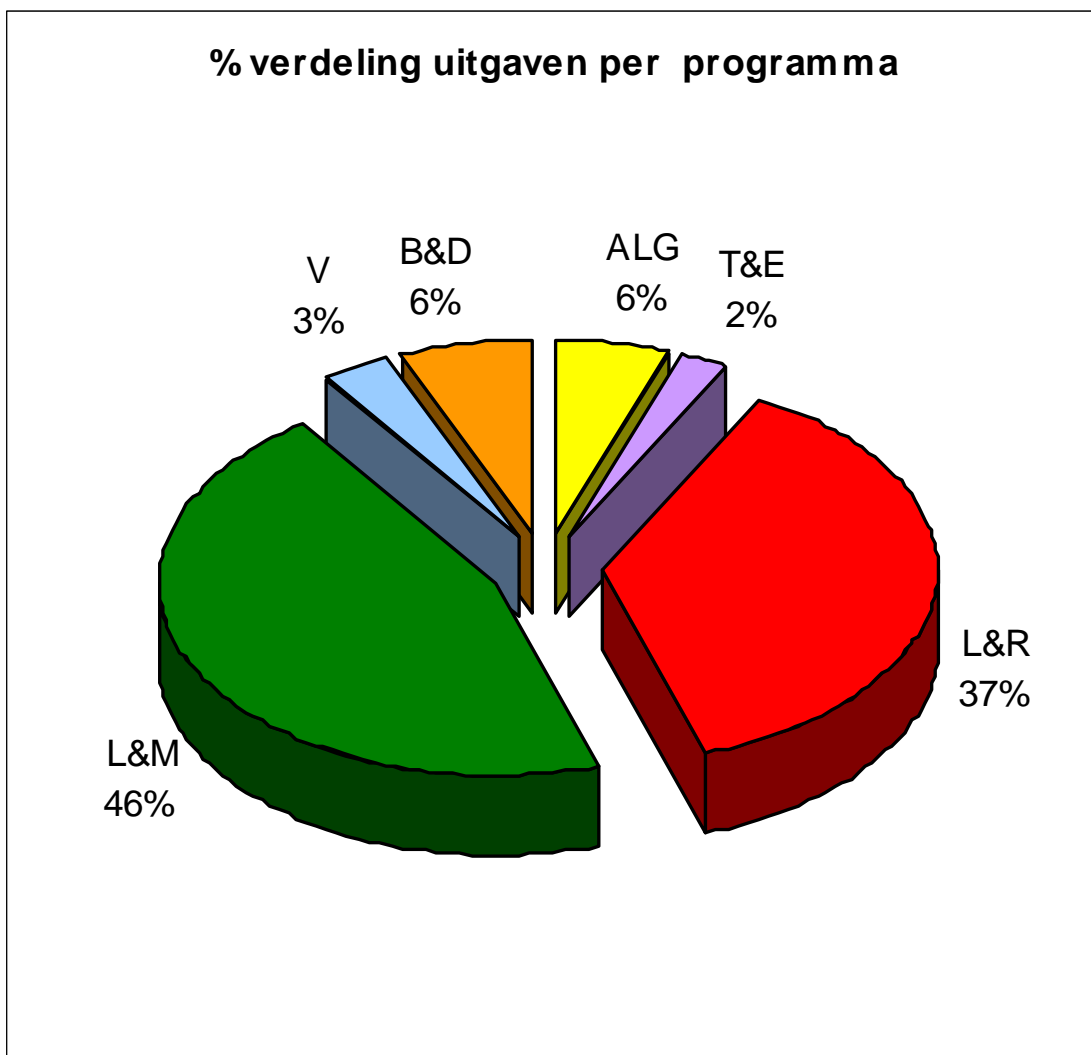
In de raad van 12-07-2011 heeft de raad ingestemd met het instellen van een reserve van € 500.000 voor het uitwerken van de kaders uit de begroting 2012. Het college heeft toegezegd de raad actief te informeren over dit meerjarige budget.

Kader	Verwachte uitgaven	Reeds uitgegeven	Aangegane verplichtingen	Resterend
Andere rol van de overheid				
Noaberschap	150.000		31.000	119.000
Innovatie				
Wijkcoaches	70.000			70.000
Vastgoed	50.000	28.797		21.203
Samenwerking andere gemeenten				
Bedrijfsvoering				
Het nieuwe werken	96.000		60.000	36.000
Duurzaamheid	40.000	13.782		28.218
Verhuur gemeentehuis	60.000		60.000	0
Besparing zwembad	20.000	12.400		7.600
Kerntakendiscussie	24.400	12.100	12.300	0
Invoering p&o instrumentarium	26.570		26.570	0
Onderzoek buitendienst	23.000			
Totaal verwachte uitgaven	559.970	67.079	189.870	243.051

4. Programmaplan

- Toerisme en Economie (T&E)
- Landschap en Ruimte (L&R)
- Leefbaarheid en Maatschappelijke ontwikkeling (L&M)
- Veiligheid (V)
- Bestuur en Dienstverlening (B&D)

Uitgaven per programma

PROGRAMMA TOERISME EN ECONOMIE

Programma Toerisme en Economie

Hoofdkenmerken

Dit programma omvat het stimuleren en faciliteren van toeristisch-recreatieve voorzieningen en bedrijvigheid, met als doel het bevorderen van de werkgelegenheid en het versterken van de positie van Losser als aantrekkelijke woongemeente voor jong en oud.

Bestaand beleid

- Marketingplan Recreatie en Toerisme (2007);
- Beleidsnota Recreatie en Toerisme (2008);
- Sociaal Economische Strategie Nota (2008);
- Koopstromenonderzoek (2010);
- Bedrijventerreinvisie gemeente Losser (2010);
- Uitwerkingsnotitie locaties (2011);
- Toekomstvisie gemeente Losser 2025, Samen schatbewaarders van de gemeente Losser (2013)

Deelprogramma: Economische zaken

Portefeuillehouder: wethouder J. Weierink

Ontwikkelingen

De economische crisis leidt tot faillissementen en leegstand, zowel in de winkelcentra als op de bedrijventerreinen. Ook de nieuwe vormen van detailhandel zoals het internetwinkelen zijn daar debet aan. Dit vraagt om een andere focus binnen de detailhandel. De experimentenwet Bedrijveninvesteringszone geeft een stimulans aan het centrum op de gebieden schoon, heel en veilig.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p><i>Losser als economisch "vitale" gemeente</i> De gemeente Losser doorontwikkelen naar een economisch "vitale" gemeente.</p>	<p>Losser bekend maken als aantrekkelijke vestigingslokatie voor huidige en nieuwe ondernemers door actief in te zetten op netwerkontwikkeling en het actief benaderen van starters en potentiële vestigers</p>
	<p>Ondanks de beperkingen die Losser kent vanwege haar ligging (niet alle bedrijventerreinen aan A1, EHS/ Natura 2000) voorkomen van (meer) leegstand in samenwerking met ondernemersverenigingen en partners en gezamenlijk hier ideeën op te ontwikkelen.</p>
<p><i>In stand houden en versterken werkgelegenheid</i> De gemeente Losser zet zich in voor het in stand houden en versterken van de werkgelegenheid. Hiertoe ook de potentie binnen de toeristisch-recreatieve sector en de zorgsector benutten.</p>	<p>Faciliteren vestiging (en evt verplaatsing) bedrijven, ook binnen/op de bestaande bedrijventerreinen.</p>
	<p>Aantrekkelijk houden vestigingsklimaat ondernemers. Ondernemende ondernemers aan de gemeente binden door een goede gesprekspartner te zijn en het mogelijk maken van initiatieven. Signalen oppakken en waar gewenst themabijeenkomsten voor organiseren.</p>
	<p>Nauw samenwerken met de Consulent</p>

	Werkgeversbenadering.
	Op de hoogte blijven van trends/ ontwikkelingen en innovatieve kansen voor de ondernemers. Deze met de ondernemers delen.

Deelprogramma: Toerisme

Portefeuillehouder: wethouder J. Weierink

Ontwikkelingen

De economische crisis wordt in alle lagen van de bevolking ervaren, waardoor ook de bestedingen onder druk komen te staan. Ook de bestedingen van de overheid staan onder druk. Dit noopt tot creatieve oplossingen als het gaat om financiering van projecten: burgerinitiatieven, fondsvorming, crowdfunding, coöperatievorming, enz. kunnen wellicht soelaas bieden

Dat betekent dat we op een meer innovatieve manier kansrijke initiatieven moeten ondersteunen. Door de huidige subsidie te continueren voor het behoud van de professionele kracht, kan de VVV inspringen op haar veranderende rol en (in samenwerking met het TBT) ervoor zorgen dat Losser meegenomen wordt in de promotie van Noordoost Twente en Twente.

Alleen op die manier en door de bijzondere natuurgebieden, die onderdeel zijn van het nationaal landschap, nog beter voor recreanten te ontsluiten, blijft de aantrekkingskracht van de gemeente Losser als toeristische en recreatieve gemeente gehandhaafd.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p><i>Toerisme en recreatie als dragers van de lokale economie</i> Een groter belang van toerisme en recreatie als dragers van de lokale economie. Een aanbod aan verblijfsrecreatieve voorzieningen dat aansluit op de actuele vraag en behoefte en in overeenstemming is met het gemeentelijke (kadernota/bestemmingsplan Buitengebied) en het provinciale beleid (Omgevingsvisie). Een betere geografische spreiding met realisatie van voorzieningen binnen gebieden zonder of met weinig voorzieningen.</p>	<p>Losser nog aantrekkelijker maken voor de toerist zodat de bestedingen kunnen toenemen (langer verblijf, hogere uitgaven) en in samenwerking met de VVV hier projecten voor benoemen. Kwaliteitsimpuls bestaande recreatieve voorzieningen nastreven en koppelen bestaande netwerken aan interessante ondernemingen en arrangementen, hiertoe innovatieve voorstellen doen aan recreatieve ondernemers.</p>
	<p>Faciliteren ondernemers (door verruiming regelgeving) om gemakkelijk in te springen op de vraag en behoefte van de toerist.</p>
	<p>Gezamenlijk met de ondernemers, Losser op de kaart zetten als Schatkamer van Twente (o.a. door het huidige aanbod aan cultureel erfgoed meer in te zetten als trekpleister voor toeristen, bijvoorbeeld "Losser Steengoed").</p>
	<p>Aanhaken bij de gebiedsontwikkelingen in Noordoost Twente en Duitse grensgemeenten, netwerken en verbinden. Kansen onderzoeken verbinding stad-platteland.</p>
	<p>De Lutte toeristisch-recreatief verbinden met Duitsland (kansen voor toeristische recreatieve verbindingen onderzoeken en een 'grensproject' ontwikkelen).</p>

Wat mag het kosten (bedragen * €1.000)						
PRO01 Toerisme en Economie	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Directe Subsidies	219	221	222	222	222	222
Diverse Overige Kosten	168	338	549	544	543	543
Kapitaallasten	146	166	140	151	147	143
Personeelskosten	194	180	172	171	171	171
Reserveringen (toevoegingen aan)	-	-	-	-	-	-
Totale LASTEN Uitgaven	727	905	1.083	1.088	1.083	1.079
Belastingen en Heffingen	113	115	115	115	115	115
Diverse Inkomsten	82	74	42	40	38	36
Reserveringen (bijdragen van)	-	-	38	38	38	38
Totale BATEN Inkomsten	195	189	195	193	191	189
Saldo	532	716	888	895	892	890

Toerisme en Economie

Omschrijving	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Lasten						
Toerisme en verblijfsrecreatie	273	257	257	254	252	249
Economische zaken	454	647	826	834	831	829
Totaal - Lasten	728	905	1.083	1.088	1.083	1.079
Baten						
Toerisme en verblijfsrecreatie	36	31	29	27	25	23
Economische zaken	159	158	128	128	128	128
Totaal - Baten	195	188	156	154	152	150
Onttrekking reserves						
Toerisme en verblijfsrecreatie	0	0	39	39	39	39
Totaal - Onttrekking reserves	0	0	39	39	39	39
Toerisme en Economie	532	716	888	895	892	890

PROGRAMMA LANDSCHAP EN RUIMTE

Programma Landschap en Ruimte

Hoofdkenmerken

Dit programma omvat natuur- en landschapsontwikkeling, lokale ruimtelijke ordening en ontwikkeling, verkeersveiligheid, wegenstelsel, milieu, riolering, afvalinzameling, volkshuisvesting, watersystemen en openbaar groen.

Bestaand beleid

- Gemeentelijk rioleringsplan vgrp 2013-2016;
- Nota kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2014-2018;
- Waterplan (2007);
- Verkeerscirculatieplan (2004);
- Regionale uitvoeringsprogramma's Duurzaam Veilig (1999);
- Landschapsontwikkelingsplan (2008);
- Bouwverordening (laatste aanpassing 2012);
- Milieuprogramma (jaarlijks);
- Actieprogramma VROM (2006);
- Welstandsbeleid (2004);
- Kunstwerkenbeheersplan (2011-2014);
- Regionaal mobiliteitsplan (Regio Twente);
- Prestatieafspraken gemeente – provincie 2012;
- Gebiedsvisie Noordoost Twente 2012;
- Cascobenadering in Noordoost-Twente (2012);
- Woonvisie 2012-2022;
- Bestemmingsplan Buitengebied 2013;
- Toekomstvisie gemeente Losser 2025, Samen schatbewaarders van de gemeente Losser (2013).

Deelprogramma: Natuur en Landschap

Portefeuillehouder: wethouder J. Weierink

Ontwikkelingen

Gezien de beperkt beschikbare financiële middelen blijft ook in 2014 weinig ruimte voor nieuw beleid of nieuwe ontwikkelingen waaraan de gemeente bijdraagt. Veel zal afhangen van particulier initiatief, waarbij de rol van de gemeente een faciliterende is (stimulering, zorgen voor een planologisch kader, coördinatie, afstemming en overleg).

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Behoud en versterking huidige kwaliteiten</i> De gemeente Losser wil de huidige kwaliteiten van natuur en landschap behouden en waar mogelijk versterken. Dit geldt zowel voor de cultuurhistorische en archeologische waarden als voor de kwaliteitswateren (de	Realisatie EHS en andere landschaps-, natuur- en waterdoelen uit Omgevingsvisie (onder verantwoordelijkheid provincie, respectievelijk pact-partners). Gemeente heeft een faciliterende rol. Het opstellen van de Natura 2000-beheerplannen wordt na de zomervakantie 2013 doorlopend in 2014 door de provincie weer opgepakt. De gemeente zal deelnemen aan het overleg

waterparels).	hierover.
<i>Bevorderen (particulier) landschapsbeheer</i> De gemeente zet in op efficiënte wijze van landschapsbeheer met behulp van een levensvatbare agrarische sector en een intensivering en verbreding van het particuliere landschapsbeheer.	Cofinanciering en facilitering particuliere initiatieven vanuit het landschapsfonds Groen-blauwe diensten.
<i>Verbeteren economische dynamiek en toegankelijkheid van het landelijk gebied</i> De gemeente wil het landelijk gebied toegankelijk maken voor haar inwoners en toeristen.	De in het uitvoeringsprogramma bij de Gebiedsvisie NOT voorziene (Losserse) projecten conform dat programma uitvoeren.
	Uitvoering landinrichting Losser-Zuid juridisch en feitelijk faciliteren

Deelprogramma: Ruimtelijke Ordening

Portefeuillehouder: wethouder J. Weierink

Ontwikkelingen

Ook in 2014 wordt verder gewerkt aan een duurzame en vitale plattelandsgemeente, op basis van reeds vastgesteld beleid en opgestarte projecten/procedures. Begin 2014 zal een nieuwe integrale structuurvisie voor het gehele grondgebied van Losser worden vastgesteld. Het nieuwe bestemmingsplan voor het Buitengebied is medio 2013 vastgesteld. Deze plannen bieden (flexibele) mogelijkheden voor verdere ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Een duurzaam vitale plattelandsgemeente</i> De gemeente wil een duurzaam vitale plattelandsgemeente zijn, met voldoende voorzieningen en werkgelegenheid. Tengevolge van de crisis op de woningmarkt is vraag naar woningen sterk afgenomen.	Wij zullen meewerken aan een versobering van de plannen van Domijn voor de bouw van appartementen in Het Zijland. Eveneens zullen de plannen worden aangepast zodat appartementen voor huishoudens worden ingeruild voor niet-zelfstandige zorgappartementen. Nieuwe plannen worden eerst bouwrijp gemaakt als er een zekere vraag is naar woningen.
	De planvorming voor de Aloysiuslocatie is als gevolg van de moeizame onderhandelingen enigszins vertraagd maar vordert gestaag. Contractafroning is voorzien in het najaar van 2013, waarna procedures kunnen worden opgestart en start planontwikkeling locatie Aloysiusschool in 2014.
	CPO-vereniging ziet af van ontwikkeling van Top-Craft-terrein. Inmiddels wordt overleg gevoerd met private ontwikkelaars.
	Continuering van het Programma "Hart voor Overdinkel". Inmiddels is een groot aantal deelprojecten uitgevoerd. In 2014 wordt in

	samenwerking met Domijn verder uitvoering gegeven aan o.a. herontwikkeling van woongebieden, aanleg retentiegebieden en duurzame herinrichting van de dorpsrand en reconstructie van de Hoofdstraat. Het overleg over realisatie van het kulturhus is in volle gang.
<i>Realistische integrale structuurvisie als basis voor toekomstige ontwikkelingen</i> Integrale Structuurvisie afronden als basis voor verdere planontwikkeling.	Definitief ontwerp wordt voor mogelijkheid om zienswijzen in te dienen in de tweede helft van 2013 ter inzage gelegd. Vaststelling door raad is voorzien eind 2013 begin 2014. Bij concreet onderbouwde behoefte, planontwikkeling op basis van de Structuurvisie: <ul style="list-style-type: none"> - woningbouw Beuningen en Glane; - bedrijventerreinen Losser/De Lutte; - afstemming grondposities op structuurvisie en de geactualiseerde Woonvisie 2013; Waar mogelijk en duidelijk zullen afzonderlijke planprocedures “vooruitlopend op” gestart worden. Concrete planontwikkeling c.q. exploitatie geschiedt eerst nadat duidelijk is dat er voldoende vraag is, waarbij moet worden voorkomen dat de vraag op de ene locatie tot gevolg heeft dat er vraagitval gaat komen op een andere in exploitatie zijnde locatie.

Deelprogramma: Wegen en Verkeer

Portefeuillehouder: wethouder J. Weierink

Ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Optimale bereikbaarheid</i> De gemeente zet in op een optimale bereikbaarheid van woningen, winkels en bedrijven met zo weinig mogelijk overlast, zo groot mogelijke veiligheid en een optimaal gebruik van de ruimte.	De Bentheimerstraat, tussen de provinciale Bentheimerstraat (N735) en de Duitse grens, in het kader van Duurzaam Veilig inrichten tot een erftoegangsweg met de bijbehorende maximum snelheid van 60 km/uur. Gebruik maken van de kansen om, gelijktijdig met rioolwerkzaamheden, uitvoering te geven aan een duurzaam verkeersveilige herinrichting binnen bebouwde komgebieden. Uitvoeren van incidentele verkeersmaatregelen, zijnde kleinschalige infrastructurele maatregelen zoals oversteekplaatsen, parkeerverboden. Daarnaast middels het verbeteren van de bewustwording veilig deel te nemen aan het verkeer. Dit door een gezamenlijke regionale aanpak op het gebied van Educatie, Communicatie en Handhaving. Een aanpak die is

	toegesplitst op gedragsbeïnvloeding voor de diverse leeftijdscategorieën.
<i>Bevorderen openbaar vervoer</i> Het toegankelijk maken van bushaltes voor mensen met een functiebeperking zoals verwoord in de Nota Mobiliteit.	In het kader van het regionale project "Centrumhaltes Streekgemeenten", is in 2012 een subsidieaanvraag gehonoreerd voor de aanleg van een centrumhalte-voorziening nabij het toekomstige Kulturhus te Overdinkel. Als onderdeel van het project "Hart van Overdinkel" zal uitvoering plaatsvinden in 2014.

Deelprogramma: Milieu

Portefeuillehouder: wethouder J. Weierink

Ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Met ingang van 1 januari 2013 is het Activiteitenbesluit in werking getreden. Dit besluit heeft ook een grote impact op de verlening van omgevingsvergunningen. Vooral het "nieuwe instrument" Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets vraagt de nodige aandacht.	Voor een groot deel is de implementatie een kwestie van "Al doende leert men". Dit is in 2013 een continue proces geweest. Opleiding/scholing kan echter ook in 2014 nodig blijken te zijn. Hierbij moet met name worden gedacht aan het vergaren van kennis betreffende de meer ingewikkelde procedures

Deelprogramma: Volkshuisvesting en bouwen

Portefeuillehouder: wethouder J. Weierink

Ontwikkelingen

Krimp van de bevolking en een periode van recessie noodzaken tot een voortdurende monitoring en beleidsmatige (bij-)sturing op het domein van de Volkshuisvesting/woningbouw. Op basis van de Structuurvisie en de Woonvisie (vastgesteld in maart 2013) zal ook de strategische gemeentelijke grondpositie worden heroverwogen en zullen nadrukkelijke keuzes moeten worden gemaakt welke inbreidingslocaties voor welke woningbouwcategorieën kunnen worden ontwikkeld. Daarbij zijn er meer locaties dan er woningen kunnen worden gebouwd (zie hierna "voldoende woningbouw").

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Voldoende woningbouw</i> De gemeente Losser wil een aantrekkelijke woongemeente zijn voor jong en oud met een evenwichtige leeftijdsopbouw. Voldoende woningbouw is hierbij van groot belang.	Uitvoering geven aan de vastgestelde Woonvisie 2012-2022. Verdere realisatie woningbouwplannen (uitleg en inbreiding), afhankelijk van de concrete behoefte vanuit de markt: - Saller (fase 2B wordt bouwrijp gemaakt); - Zijland (gefaseerd);

	<ul style="list-style-type: none"> - Vereniging-Losser; - SWL-locatie Lutterstraat; - Geurmeij; - Stanko-locatie De Lutte-Noord; - Luttermolenveld; - Beuningen, in de omgeving van erve Loman; Planontwikkeling c.q. exploitatie geschiedt eerst nadat duidelijk is dat er voldoende vraag is. <p>In samenwerking met Domijn verder uitvoering geven aan het programma Hart van Overdinkel met een ingrijpende herstructurering van het woningbezit van Domijn in Overdinkel.</p> <p>CPO-vereniging ziet af van ontwikkeling van Top-Craft-terrein. Inmiddels wordt overleg gevoerd met private ontwikkelaars.</p>
<p><i>Huisvesting afgestemd op behoefte</i></p> <p>Voortdurende aandacht voor evenwichtige verdeling van de woningmarkt. Het woningaanbod moet zijn afgestemd op de verschillende behoeften. De gemeente wil de bouw van levensloopbestendige woningen stimuleren, inclusief de bouw voor doelgroepen.</p>	<p>Uitvoering geven aan startersleningen</p> <p>Actualisering regeling kaveluitgifte met verruimde mogelijkheden (inzake binding) en alternatieve uitgiftemogelijkheden (bijvoorbeeld in CPO-verband).</p> <p>Realisatie kwalitatief woningbouwprogramma afgestemd op de Woonvisie 2012-2022 met voortdurende aandacht voor de wisselwerking inbreiding-nieuwe uitleg en actuele marktontwikkelingen.</p> <p>Extra aandacht voor de bouw van levensloopbestendige woningen.</p> <p>Daarnaast is het van belang dat eigenaren van bestaande woningen worden gestimuleerd om hun woningen levensloopbestendig te maken. Vanuit het project Woonservicegebieden wordt daaraan invulling gegeven.</p>
<p><i>Realisering Woonservicegebieden</i></p> <p>In samenwerking met de provincie, Domijn en andere participanten realiseren van gebieden waarbinnen zorgwoningen (door nieuwbouw dan wel door verbouw van bestaande woningen), welzijnsactiviteiten en zorgactiviteiten worden geclusterd ten behoeve van ouderen, lichamelijk en verstandelijk gehandicapten en mensen met psychiatrische problemen.</p>	<p>Stimulering collectief particulier opdrachtgeverschap bij de kaveluitgifte.</p> <p>De projecten uitvoeren als opgenomen in het "Uitvoeringsplan Woonservicegebieden".</p>

Wat mag het kosten (bedragen * €1.000)						
PRO02 Landschap en Ruimte	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Directe Subsidies	8	48	50	50	50	50
Diverse Overige Kosten	7.513	15.069	11.419	6.470	7.221	5.564
Kapitaallasten	2.197	1.825	2.203	2.592	2.438	2.665
Personeelskosten	5.903	5.542	5.434	5.301	5.266	5.222
Reserveringen (toevoegingen aan)	-	-	13	13	13	13
Totale LASTEN Uitgaven	15.621	22.484	19.119	14.426	14.988	13.514
Belastingen en Heffingen	4.025	4.306	4.570	4.802	5.004	5.216
Diverse Inkomsten	3.658	10.947	8.011	3.259	3.815	2.125
Kostenplaats	149	-	-	-	-	-
Kredietverlening en deelnemingen	87	-	-	-	-	-
Overdrachten van het rijk	1.180	256	-	-	-	-
Reserveringen (bijdragen van)	-	-	659	769	567	610
Totale BATEN Inkomsten	9.099	15.509	13.240	8.830	9.386	7.951
Saldo	6.522	6.975	5.879	5.596	5.602	5.563

Binnen dit programma is de grondexploitatie verwerkt. In onderstaande tabel worden de kosten van de grondexploitatie apart gepresenteerd.

PRO02 L&R gesplitst	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Grondexploitatie	2.921	10.915	8.047	3.296	3.852	2.162
Overige	12.700	11.569	11.072	11.130	11.136	11.352
Totale LASTEN Uitgaven	15.621	22.484	19.119	14.426	14.988	13.514
Grondexploitatie	2.852	10.525	7.657	2.906	3.462	1.772
Overige	6.247	4.984	5.583	5.924	5.924	6.179
Totale BATEN Inkomsten	9.099	15.509	13.240	8.830	9.386	7.951
Saldo	6.522	6.975	5.879	5.596	5.602	5.563

Landschap en Ruimte

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Lasten						
Natuur en landschap	1.522	1.180	1.203	1.171	1.164	1.149
Ruimtelijke ordening	5.300	12.415	9.264	4.417	4.969	3.279
Wegen en verkeer	3.057	3.287	2.889	2.858	2.841	2.870
Milieu	4.596	4.813	4.914	5.176	5.214	5.416
Volkshuisvesting	1.145	789	838	791	787	787
Totaal - Lasten	15.621	22.485	19.107	14.413	14.976	13.501
Baten						
Natuur en landschap	131	21	21	21	21	21
Ruimtelijke ordening	3.951	10.839	7.715	2.964	3.520	1.830
Wegen en verkeer	375	61	61	61	61	61
Milieu	4.094	4.141	4.286	4.468	4.669	4.881
Volkshuisvesting	548	448	498	548	548	548
Totaal - Baten	9.099	15.509	12.581	8.062	8.819	7.340
Storting Reserves						
Wegen en verkeer	0	0	12	12	12	12
Totaal - Storting Reserves	0	0	12	12	12	12
Onttrekking reserves						
Wegen en verkeer	0	0	0	0	0	50
Milieu	0	0	659	769	567	560
Totaal - Onttrekking reserves	0	0	659	769	567	610
Landschap en Ruimte	6.522	6.975	5.879	5.596	5.602	5.563

PROGRAMMA LEEFBAARHEID EN MAATSCHAPPELIJKE ONTWIKKELINGEN

Programma Leefbaarheid en Maatschappelijke ontwikkelingen

Hoofdkenmerken

Dit programma omvat de beleidsterreinen onderwijs, sport, kunst en cultuur, sociaal cultureel werk en maatschappelijke dienstverlening, werk en inkomen, zorg en volksgezondheid. Alle beleidsactiviteiten zijn gericht op het verbeteren van de sociale samenhang.

Bestaand beleid

Toekomstvisie gemeente Losser 2025, Samen schatbewaarders van de gemeente Losser (2013)

- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs (2013);
- Verordening Leerlingenvervoer (2012);
- Verordening Wet Kinderopvang (2005);
- Buiten Schoolse Opvang (BSO) een nieuwe schakel in de kinderopvang (1999);
- Integraal Huisvestingsplan 2010-2018 (2011)
- Nota algemeen sportbeleid (1997);
- Notitie binnensportaccommodaties (2008);
- Notitie privatisering buitensportaccommodaties (2010)
- Algemene subsidieverordening gemeente Losser (2009);
- Nota subsidiebeleid (2010);
- Cultuurnota (2010);
- Monumentenverordening;
- Visie Lokaal Bibliotheekbeleid 2011-2013 (2011)
- Nota integraal jeugdbeleid (2003);
- Startnotitie Centrum voor Jeugd en Gezin (2009);
- Uitvoeringsnota speelterreinen (2001);
- Notitie speelvoorzieningen (2007);
- Nota Armoedebelid (2007);
- Nota: "Naar een samenhangend integraal gemeentelijk werkgelegenheidsbeleid" (2001);
- Kadernota Wet Werk en Bijstand, WWB (2004);
- Verordeningen en beleidsregels Wet Werk en Bijstand, Wet investeren in jongeren, IOAW/IOAZ (2010) en Wet Sociale Werkvoorziening
- Bijstandsbesluit Zelfstandigen 2004
- Verordening inburgering (2010)
- Nota participatievisie gemeente Losser (2009)
- Actieplan jeugdwerkloosheid Noord Oost Twente (2009)
- Nota ouderenbeleid (2009)
- Nota lokaal gezondheidsbeleid (2008)
- Verordening, Besluit en Beleidsregels Wmo (2011);
- Nota Uitvoering Wet Tijdelijk Huisverbod (2009)
- Beleidsnota Wmo (2011).

Deelprogramma: Onderwijs

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

Het Integraal Huisvestingplan (IHP) onderwijs 2010-2018 dient als leidraad voor onderwijshuisvesting in 2014. Hierin zijn de huisvestingssituatie en toekomstige ontwikkelingen van het onderwijs beschreven.

In 2013 is bekend geworden dat per 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen in het primair onderwijs overgaat van gemeenten naar schoolbesturen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Een adequate huisvesting van scholen. Hierbij rekening houdend met de toekomstige onderwijskundige ontwikkelingen en de gevolgen voor huisvesting van de scholen.</i>	Uitvoeren buitenonderhoud schoolgebouwen conform programma en overzicht 2014.
	Continueren nieuwbouwplannen Brede school Losser en basisschool Het Kompas in Overdinkel. Oplevering nieuwbouw staat gepland voor 2014 en 2015.

Deelprogramma: Sport

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

De Raad heeft bepaald dat privatisering van het zwembad voorlopig niet aan de orde is. Wel wordt verder bekeken wat de ontwikkeling van een (regionaal) sportbedrijf voor ons zou kunnen betekenen. Sport wordt steeds vaker in verbinding gebracht met gezondheid en met sociale cohesie, dus ook op dat vlak zullen wij inspanningen leveren.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Stimulering beweging bevolking</i> Een actieve en gezonde leefstijl van inwoners. Inwoners de gelegenheid bieden en stimuleren om op verantwoorde wijze, tegen een aanvaardbare eigen bijdrage, en in overeenstemming met eigen aanleg, interesse en mogelijkheden, sport te beoefenen.	In 2014 wordt verder uitvoering gegeven aan de Brede Impuls Combinatiefuncties en het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (Lekker Fit, schoolschaatsen, zwem-clinics, enz.).
<i>Kwaliteitsverbetering sport-recreatieve voorzieningen.</i> Realiseren van een kwaliteitsverbetering van sport- en recreatieve voorzieningen, waarbij de inbreng van particulieren/verenigingen	De privatisering van de gemeentelijke buitensportaccommodaties is gerealiseerd. Herinrichting speelterreinen.

toeneemt ten opzichte van de overheid.	
<i>Zwembad</i> Een zo efficiënt en effectief mogelijke duurzame exploitatie van zwembad Brilmansdennen	Ten aanzien van het zwembad worden in 2014 de actuele ontwikkelingen rondom een (regionaal) sportbedrijf gevolgd. Daarnaast wordt continu gekeken of er over gegaan moet worden op nieuwe arrangementen, een innovatief aanbod of gewijzigde openstelling.

Deelprogramma: Kunst en Cultuur

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

Op het gebied van cultuur zijn minimale eigen middelen beschikbaar. Middels cofinanciering van de provincie wordt in 2014 ingezet op cultuureducatie in het basisonderwijs en vier uur per week een cultuurmakelaar beschikbaar.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Cultuurbeleid De lokale ontwikkelingen, mogelijkheden en ambities op het gebied van kunst en cultuur, cultureel erfgoed en cultuureducatie stimuleren en ondersteunen.	Uitvoering geven aan regeling 'Cultuur-educatie met Kwaliteit' in overeenstemming met het huidige gemeentelijke cultuureducatiebeleid. Inspelen op beleidsontwikkelingen in overeenstemming met de Nota cultuurbeleid 2009-2015. De cultuurmakelaar draagt zorg voor het verbinden van sectoren en aanjagen plus initiëren van projecten .

Deelprogramma: Sociaal cultureel werk en maatschappelijke dienstverlening / jeugdbeleid

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

Binnen het kader van de diverse decentralisaties en de hiermee gepaard gaande gewijzigde rol van de (lokale) overheid willen we de komende jaren meer inhoud geven aan het begrip noaberschap en zelfredzaamheid. De zelfredzaamheid dient zo veel mogelijk gestimuleerd te worden om de samenleving zo leefbaar mogelijk te houden. Dit vereist een integrale aanpak op wijk- en dorpsniveau. Het werken binnen zgn. dorps-/gebiedsteams dient in 2014 vorm te krijgen. Wijkcoaches krijgen hierin een nadrukkelijke rol. Daar waar burgers, om fysieke en of- psycho-sociale redenen, niet in staat zijn invulling te geven aan deze zelfredzaamheid heeft de gemeente een ondersteunende verantwoordelijkheid. De lokale welzijnsorganisatie en (lokale) hulpverleningsorganisaties moeten zo veel mogelijk op een gezamenlijke en geïntegreerde wijze uitvoering geven aan ondersteuning en zorg aan gezinnen met meervoudige problematiek. De verwachting is dat wij in 2014 over zowel een Kulturhus als een brede fusieorganisatie beschikken. Hierbij wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de ontwikkelingen in het kader van de decentralisaties en de lokale behoeften.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p><i>Verdere implementatie brede fusieorganisatie</i> Activiteiten moeten zoveel mogelijk afgestemd worden op de ontwikkelingen in het kader van de decentralisaties resp. de lokale behoeften.</p>	<p>Gedeeltelijke herziening en innovatie huidige productafspraken (DAP-kaarten).</p>
<p><i>Noaberschap, bevordering zelfredzaamheid en eigen kracht burgers.</i> We willen zelfredzaamheid stimuleren om de lokale samenleving zo leefbaar mogelijk te houden. Eigen kracht van burgers staat hierin centraal.</p>	<p>We zullen als gemeente meer dorps- en wijkgericht moeten gaan werken. Burgerkracht moet worden gefaciliteerd en bevorderd. Lokaal zorg- en welzijnsbeleid moet hierop worden afgestemd. Een en ander leidt tot bijstelling/herziening van bestaande afspraken. Projectaanstelling leefbaarheidsmakelaar gericht op innovatieve overheid en aanjagen en initiëren van projecten.</p>
<p>Wijkcoaches Het inzetten van wijkcoaches binnen de dorps-/gebiedsteams leidt tot een andersoortige inzet van en betere afstemming tussen (lokale)welzijnsmedewerkers en hulpverleners. Het doel hiervan is: - vroegtijdige signalering van problematieken - een toename van de zelfredzaamheid van multi probleemgezinnen: - verbetering van gezondheid en participatie; - vermindering van overlast, schoolverzuim en schulden. - efficiencyvoordeel door integratie van de maatschappelijke ondersteuning.</p>	<p>Investeren in en creëren van draagvlak bij partijen die meedoen en de bestaande structuren aanpassen.</p>
<p><i>Kulturhus Losser</i> Realiseren van een gezamenlijke accommodatie en programmatische afstemming van het activiteiten aanbod</p>	<p>Verbouw gemeentehuis. Gedeeltelijke herziening productafspraken met fusieorganisatie (DAP-kaarten).</p>
<p>Vorbereiden op de decentralisatie Jeugdzorg</p>	<p>Visienota decentralisaties Sociaal Domein (verwacht eind 2013 in de Raad) verder uitwerken in een implementatieplan decentralisaties Sociaal Domein</p>

Deelprogramma: Werk en Inkomen

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

Op het gebied van Sociale Zekerheid staat de gemeente Losser voor grote opgaven. Allereerst de opgave om de Wsw, met behoud van haar sociale doelstelling, onder regie en directe aansturing van de afdeling WIZ op een efficiëntere manier uit te voeren dan in de afgelopen jaren het geval is geweest. In 2014 zal Top Craft daartoe in fases worden ontmanteld en ondergebracht bij de gemeente.

In 2014 vinden ook de voorbereidingen plaats voor de Participatiewet (invoering per 01-01-2015). Met de invoering van de Participatiewet wordt de verantwoordelijkheid van de gemeente uitgebreid naar alle inwoners met een gedeeltelijke arbeidsbeperking (nu nog Wajong) en zal opnieuw gekort worden op het reïntegratiebudget.

Vanaf 01-01-2015 krijgt de gemeente er als gevolg van de decentralisatie van de Awbz nieuwe taken bij. In 2014 worden daartoe de voorbereidingen getroffen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Doelmatige en efficiënte uitvoering van sociale zekerheid.</i> De gemeente biedt inwoners die geen inkomen hebben uit werk of een andere uitkering, zoals Ww of een arbeidsongeschiktheidsuitkering, een inkomensvoorziening op grond van de Wwb, loaw of loaz. Deze inkomensvoorziening is primair bedoeld ter overbrugging naar betaalde arbeid. Daarnaast verstrekt de gemeente bijstand aan inwoners die langdurig zijn aangewezen op een uitkering (armoedebeleid) en aan zelfstandig ondernemers die tijdelijk financiële bijstand nodig hebben bij het starten of voortzetten van hun bedrijf.	Stimuleren van het gebruik van bestaande regelingen t.b.v. armoedebeleid door voorlichting aan klanten en organisaties en het vereenvoudigen van aanvraag-procedures en formulieren. Doornemen en bijstellen van de werkprocessen om waar mogelijk de efficiency en dienstverlening te verbeteren.
<i>Bevorderen van uitstroom naar regulier werk.</i> De gemeente wil de uitstroom van uitkeringsgerechtigden naar regulier werk bevorderen, de instroom van nieuwe uitkeringsgerechtigden zoveel mogelijk beperken en het tekort op het Inkomensdeel van de Wet Werk en Bijstand terugdringen.	Het aantal uitkeringsgerechtigden structureel terugdringen (leeftijdsgroep 18-65 jaar) door het ontwikkelen van en extra inzet voor werkgeversbenadering om leerwerkplekken en vacatures te werven. - Extra inzet op onderzoek naar signalen en vermoedens van misbruik, waar nodig samen met Sociale Recherche.
<i>Jongeren stimuleren hun school af te maken, werken en leren te combineren of een baan te aanvaarden.</i>	Voor jongeren tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering geldt een wettelijke zoekperiode van 4 weken. Er zal beleid ontwikkeld worden om deze zoekperiode met concrete activiteiten in te

	vullen zodat jongeren zoveel mogelijk worden geactiveerd tot het vinden van betaald werk of het afmaken van een opleiding.
<p><i>Ontmantelen van Top Craft en het ontwikkelen van een nieuwe uitvoeringsstructuur voor de Wsw.</i></p> <p>Op grond van het raadsbesluit om Top Craft te ontmantelen wordt de Wsw in 2014 (gedeeltelijk) in een nieuwe structuur uitgevoerd. Het betreft in Losser plusminus 200 Sw-medewerkers die werkzaam zijn in Beschut, in Groen of in Detachering&Begeleid Werk.</p>	<p>Per 1 januari 2014 treden 64 Sw-medewerkers die werkzaam zijn in Detachering&Begeleid Werk uit dienst bij Top Craft en in dienst bij de Stichting die de gemeente Losser daarvoor op heeft gericht. De afdeling WIZ wordt vanaf 1 januari 2014 verantwoordelijk voor de uitvoering van het werkgeverschap en de plaatsing en begeleiding van deze medewerkers. Per 1 april 2014 treden 83 Sw-medewerkers die werkzaam zijn in Groen uit dienst bij Top Craft en in dienst bij de gemeentelijke Stichting. Voor de uitvoering van werkzaamheden in het Groen met deze medewerkers en de begeleiding ervan, wordt op basis van een aanbesteding een externe partij geselecteerd. De afdeling WIZ zal deze aanbesteding begeleiden en de regie voeren op de uitvoering.</p>
<p><i>In 2014 is de gemeente voorbereid op de Participatiewet.</i></p>	<p>Op basis van een visie zal beleid en verordeningen ontwikkeld worden voor uitvoering van de Participatiewet. Hierbij wordt waar mogelijk integraal beleid nagestreefd met de decentralisatie van de AWBZ.</p>

Deelprogramma: Zorg en Volksgezondheid

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

Staatssecretaris van Rijn heeft onlangs zijn 'Agenda voor de toekomst van de informele zorg' aan de Tweede Kamer voorgelegd. Mantelzorg- en vrijwilligersbeleid worden per 2015 nóg meer wettelijk verankerd binnen de Wmo en de gemeenten krijgen een grotere rol. Zo komt de uitvoering van 'het mantelzorgcompliment' naar gemeenten.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p>Informele zorg in lijn met de transities binnen de Wmo Mantelzorg gericht op versterken, verlichten en verbinden. Een goed alternatief voor het 'mantelzorg-compliment' Burgers ervaren minder drempels om vrijwilliger te worden</p>	<p>In overleg met cliëntvertegenwoordigers en de lokale uitvoerder van mantelzorgondersteuning en vrijwilligerswerk (Cluster) het nieuwe beleid ontwikkelen.</p>
<p>Iedere inwoner van de gemeente Losser moet kunnen meedoen in de samenleving.</p>	<p>De gemeente verstrekt aan inwoners met een beperking de voorzieningen, hulp en ondersteuning die ze nodig hebben om zo</p>

	volwaardig mogelijk te participeren.
<i>Doelmatige en efficiënte uitvoering Wmo.</i> De gemeente zet in op doelmatige, rechtmatige en zorgvuldige uitvoering van de individuele Wmo voorzieningen en verstrekkingen.	Alle aanvragen voor een Wmo-voorziening worden geregistreerd. Daardoor wordt inzichtelijk hoeveel burgers een beroep doen op de Wmo en hoeveel aanvragen uiteindelijk leiden tot het verstrekken van een voorziening. Dat maakt het mogelijk om bij toekomstige onderzoeken naar de uitvoering van de Wmo ook inwoners te betrekken waarvan de aanvraag voor een voorziening is afgewezen.
In 2014 is de gemeente voorbereid op de taken die als gevolg van de decentralisatie van de AWBZ naar de gemeente worden overgeheveld.	Op basis van een visie zal beleid en verordeningen ontwikkeld worden voor uitvoering van de AWBZ. Hierbij wordt integraal beleid nagestreefd met de decentralisatie van de Jeugdzorg en waar mogelijk met de Participatiewet.

Wat mag het kosten (bedragen * €1.000)						
PRO03 Leefbaarheid en maatschappelijke ontwikk	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Directe Subsidies	8.933	8.549	7.907	7.620	7.630	7.589
Diverse Overige Kosten	3.157	3.000	2.548	2.415	2.415	2.415
Kapitaallasten	1.794	1.916	1.630	1.599	1.958	1.901
Personeelskosten	3.593	3.884	3.823	3.703	3.611	3.608
Uitkeringen	7.592	7.827	7.421	7.172	7.159	7.138
Voorzieningen	2.666	-	-	-	-	-
Reserveringen (toevoegingen aan)	-	-	-	-	-	-
Totale LASTEN Uitgaven	27.735	25.176	23.329	22.509	22.773	22.651
Belastingen en Heffingen	8	18	18	24	24	24
Diverse Inkomsten	947	773	787	793	798	794
Kostenplaatsen	47	-	-	-	-	-
Overdrachten van het rijk	9.764	9.386	8.082	8.097	8.097	8.097
Overige Inkomstenoverdrachten	946	664	664	664	664	664
Reserveringen (bijdragen van)	-	-	75	75	68	68
Totale BATEN Inkomsten	11.712	10.841	9.626	9.653	9.651	9.647
Saldo	16.023	14.335	13.703	12.856	13.122	13.004

Leefbaarheid en Maatschappelijke Ontwikkeling

Omschrijving Bedragen x €1.000	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Lasten						
Sport	2.978	2.531	2.392	2.355	2.319	2.289
Onderwijs	2.695	2.769	2.285	2.092	2.473	2.442
Kunst en cultuur	997	929	850	810	771	767
Soc cult werk en maatschappelijk	1.357	1.347	1.002	951	949	948
Zorg en volksgezondheid	4.999	5.004	5.328	5.057	5.040	5.019
Werk en inkomen	14.711	12.597	11.472	11.244	11.221	11.186
Totaal - Lasten	27.735	25.176	23.329	22.509	22.773	22.651
Baten						
Sport	613	540	560	572	569	566
Onderwijs	193	172	172	171	170	170
Kunst en cultuur	125	47	55	75	75	75
Soc cult werk en maatschappelijk	76	56	56	55	55	54
Zorg en volksgezondheid	593	455	455	455	455	455
Werk en inkomen	10.112	9.571	8.253	8.251	8.259	8.259
Totaal - Baten	11.712	10.842	9.552	9.578	9.583	9.579
Onttrekking reserves						
Sport	0	0	53	53	49	49
Onderwijs	0	0	12	12	9	9
Kunst en cultuur	0	0	10	10	10	10
Totaal - Onttrekking reserves	0	0	75	75	68	68
Leefbaarheid en maatschappelijke ontwikkeling	16.023	14.335	13.703	12.856	13.122	13.005

PROGRAMMA VEILIGHEID

Programma Veiligheid

Hoofdkenmerken

Dit programma omvat openbare orde, veiligheid, brandweer en rampenbestrijding

Bestaand beleid

- Algemene Plaatselijke Verordening (2010);
- Regionaal Risicoprofiel (2011);
- Beleidsplan integrale veiligheid gemeente Losser 2013-2016 (2013);
- Regionaal beleidsplan (2012);
- Regionaal Crisisplan (2012);
- Uitvoeringsprogramma integrale veiligheid (2013);
- Wet veiligheidsregio (2010).
- Besluit en organisatieplan één Brandweer Twente (2012);
- Besluit Overdrachtsdossier gemeente Losser –Brandweer (2012);
- Toekomstvisie gemeente Losser 2025, Samen schatbewaarders van de gemeente Losser (2013).

Deelprogramma: Openbare orde en Veiligheid

Portefeuillehouder: burgemeester M. Sibbom

Ontwikkelingen

Op 1 december 2012 is de organisatie en werkwijze van de crisisorganisatie in Twente gewijzigd. Brandweer, Politie, Geneeskundige Hulpverlening en Bevolkingszorg (gemeenten) werken volgens een nieuw model. Naast dat er voor de organisatie van crisisbeheersing een sterke regionale ontwikkeling plaatsvindt met een bovenlokale invulling blijft inzet van lokale medewerkers en gebruik van lokale kennis voor het proces Bevolkingszorg van belang.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Integrale veiligheid</i> Integraal beheren en beheersen van veiligheidsaangelegenheden met de daarbij betrokken interne en externe partners met als doel het in stand houden van het bestaande veiligheidsgevoel.	Vaststellen van het uitvoeringsprogramma veiligheid 2014.
<i>Rampenbestrijding</i> Het in stand houden van een adequate organisatie voor gemeentelijke rampenbestrijding.	Momenteel zijn vier kolommen werkzaam in de regionale crisisorganisatie: Brandweer, Politie, Geneeskundige Hulpverlening en Bevolkingszorg. Er wordt een wijziging doorgevoerd waardoor er een vijfde kolom (stafsectie) ontstaat voor crisiscommunicatie met een zelfde structuur. In verband met de vorming van een stafsectie communicatie binnen regionale multidisciplinaire crisisorganisatie wordt het regionaal crisisplan aangepast. Samenwerking met andere gemeenten binnen de

	<p>Veiligheidsregio Twente.</p> <p>Door het houden van oefeningen en het verzorgen van opleidingen in samenwerking met de VRT.</p> <p>Deelname aan en organisatie van verschillende processen Bevolkingszorg en het in stand houden van lokale teams Bevolkingszorg.</p>
--	--

Deelprogramma: Brandweer en Rampenbestrijding

Portefeuillehouder: burgemeester M. Sijbom

Ontwikkelingen

Per 1 januari 2013 is de Brandweer ondergebracht bij Brandweer Twente en maakt de brandweer deel uit van de Veiligheidsregio Twente. In 2013 is de brandweer met name gericht geweest op het organiseren en inrichten van de basis van brandweer Twente. In 2014 zal verankering en doorontwikkeling plaatsvinden in de lijn van de visie en het organisatieplan

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Eén zichtbare brandweerorganisatie die optreedt als sterke partner zowel in Veiligheidsregio Twente als daar buiten.	Zichtbaarheid door het voeren van haar eigen sterke merk. Deelname aan diverse netwerken om de samenwerking tussen de brandweer en externe partijen te waarborgen.
Optimale (brand-)veiligheid waarin het accent verschuift van bestrijden naar voorkomen, door het zo veel mogelijk structureel voorkomen van brandonveilige situaties.	Brandweer Twente ontwikkelt zich tot de kennisleverancier op het gebied van advies en toezicht op het terrein van fysieke- en brandveiligheid binnen Twente en het netwerk RUD Twente. Brandweer Twente wil door het geven van (preventieve) adviezen op gebied van brandveiligheid aan gemeenten, bedrijven en burgers ten aanzien van brandveiligheid zoveel mogelijk brandonveilige situaties voorkomen.
Het bieden van adequate brandweezorg binnen Twente.	Brandweer Twente vertaalt landelijke ontwikkelingen zoals de variabele voertuigbezetting en nieuwe inzet technologieën naar regionale toepassingsmogelijkheden. Tevens worden indien mogelijk nieuwe innovaties in de organisatie doorgevoerd. Maatregelen die voortvloeien uit het dekkingsplan worden geïmplementeerd in de organisatie.
Een professionele en deskundige brandweerorganisatie die voortvarend werkt met bekwame medewerkers en die, zakelijk is ingericht.	Door het inrichten van een Kenniscentrum, leertafel, vakbekwaamheidsstelsel en kenniskringen wordt de vakbekwaamheid binnen de organisatie gewaarborgd. Het oefenbeleidsplan wordt uitgevoerd en het vrijwilligersbeleid Brandweer Twente wordt vertaald naar concrete acties en geïmplementeerd in de organisatiestructuur.

Wat mag het kosten (bedragen * €1.000)						
PRO04 Veiligheid	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Directe Subsidies	195	6	6	6	6	6
Diverse Overige Kosten	652	1.467	1.451	1.477	1.489	1.489
Kapitaallasten	184	-	-	-	-	-
Personeelskosten	929	206	276	275	275	274
Reserveringen (toevoegingen aan)	-	-	-	-	-	-
Totale LASTEN Uitgaven	1.960	1.679	1.733	1.758	1.770	1.769
Belastingen en Heffingen	10	15	15	15	15	15
Diverse Inkomsten	189	-	-	-	-	-
Overdrachten van het rijk	14	-	-	-	-	-
Reserveringen (bijdragen van)	-	-	-	-	-	-
Totale BATEN Inkomsten	213	15	15	15	15	15
Saldo	1.747	1.664	1.718	1.743	1.755	1.754

Veiligheid

Omschrijving	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Bedragen x € 1.000						
Lasten						
Openbare orde en sociale veiligheid	328	198	263	262	262	262
Brandweer	1.632	1.481	1.470	1.495	1.508	1.508
Totaal - Lasten	1.960	1.679	1.733	1.758	1.769	1.769
Baten						
Openbare orde en sociale veiligheid	32	15	15	15	15	15
Brandweer	182	0	0	0	0	0
Totaal - Baten	213	15	15	15	15	15
Veiligheid	1.747	1.664	1.718	1.743	1.754	1.754

PROGRAMMA BESTUUR EN DIENSTVERLENING

Programma Bestuur en Dienstverlening

Hoofdkenmerken

Dit programma omvat bestuur, communicatie, dienstverlening en (integrale) handhaving.

Bestaand beleid

- Collegeprogramma 2010-2014 (2010);
- Horecabeleid (2008);
- Evenementenbeleid (2008);
- Uitvoering project dienstverlening (2007);
- Notitie Zelfstandig blijven: Samenwerken moet! En Zelfstandigheid, wat is dat? (2010);
- Nota Representatie (2010);
- Nota verbonden partijen (2011);
- Kadernota communicatie 2008-2011;
- Toekomstvisie gemeente Losser 2025, Samen schatbewaarders van de gemeente Losser (2013)

Deelprogramma: Bestuur

Portefeuillehouder: burgemeester M. Sijbom

Ontwikkelingen

In 2014 vinden de verkiezingen voor de gemeenteraad plaats. Afhankelijk van de uitslag zal er een nieuw of gewijzigd college komen. Er zal een nieuw collegeprogramma voor de periode 2014-2018 worden vastgesteld.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Vaststellen nieuw collegeprogramma</i> De nieuw gekozen gemeenteraad zal de prioriteiten voor de komende vier jaar gaan bepalen.	Na de verkiezingen zal een nieuw college van burgemeester en wethouders worden gevormd. Dit nieuwe college zal komen met een collegeprogramma voor de komende vier jaar. De gemeenteraad neemt hierover een besluit en geeft daarbij de prioriteiten aan.
<i>Inwerkprogramma raad en college</i> Nieuwe raadsleden en collegeleden zullen ingewerkt moeten worden.	Naast een algemene introductie zullen specifieke opleidingen voor raads-, commissie- en collegeleden worden georganiseerd; gericht op de rollen van de verschillende bestuursorganen en gericht op de taken van de gemeente.
<i>Lastenvermindering bestuurlijk toezicht</i> Verlichten van het toezichtsniveau en de lasten van het bestuurlijk toezicht door de provincie	In het kader van de Wet revitalisering generiek toezicht is er met de provincie een bestuursovereenkomst gesloten over de wijze en de intensiteit van het toezicht op de terreinen waarvoor de provincie toezichthouder is. De mate van toezicht wordt bepaald aan de hand van een stoplichtmodel. Tevens wordt getracht de verticale verantwoordingsinformatie te koppelen aan de informatie die het college in het kader van de

	horizontale verantwoording aan de raad verstrekt.
<i>Verbeteren beheer verbonden partijen</i>	Uitvoering geven aan de afspraken die zijn opgenomen in de Nota verbonden partijen. Hierdoor kan de gemeenteraad de wijze waarop de taken door verbonden partijen worden uitgevoerd beter sturen.

Deelprogramma: Communicatie

Portefeuillehouder: burgemeester M. Sijbom

Ontwikkelingen

De rol van de gemeente verandert van de klassieke overheid naar partner of regisseur. Daardoor wordt de gemeente steeds vaker één van de participanten bij nieuwe ontwikkelingen. Nieuw beleid wordt door die ontwikkeling steeds vaker met partners opgesteld. Communicatie met de partners en hun omgeving speelt dan een belangrijke rol om breed gedragen beleid te realiseren.

In 2013 zijn we gestart social media als extra middel in de communicatiemix om de dienstverlening te verbeteren en meer gelegenheid voor de toenemende burgerparticipatie te creëren. Er zijn richtlijnen opgesteld voor het gebruik hiervan. Dit wordt in 2014 uitgebreid met een gemeentelijke community-pagina op Facebook.

Team communicatie beheert het twitteraccount van de gemeente en onderhoudt en monitort het gebruik van zowel Twitter als Facebook.

Door het beperkte communicatiebudget zijn we zeer terughoudend met inzetten van kostbare communicatiemiddelen. We zetten vooral in op het verkrijgen van free publicity om grote groepen inwoners te kunnen bereiken. Daarnaast onderhouden we veel mondelinge contacten met ondernemers, instellingen, verenigingen en individuele inwoners.

Ingaande 2015 zullen minder diensten worden afgenomen van Enschede op het onderdeel communicatie. Dit betekent dat er minder uren besteed zullen worden aan kabinetzaken/representatie, ondersteuning bestuur en ondersteuning ambtelijke organisatie.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Identiteit en imago</i> De gemeente Losser is een zelfstandige gemeente. Om alle gemeentelijke taken te kunnen blijven uitvoeren is samenwerken met andere partijen steeds belangrijker.	<i>Uitdragen kernboodschap:</i> De gemeente Losser staat voor zelfstandigheid maar vindt tegelijkertijd samenwerking met andere overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties van groot belang. De Losserse samenleving kent een zeer sterk verenigingsleven en heeft veel te bieden op gebied van recreatie, natuur en landschap.
<i>Inwoners bewust maken van de rol van de gemeente in relatie tot de rol van de burger.</i>	Uitdragen dat Losser een gemeente is die 'zorgt dat' in plaats van 'zorgt voor'.
<i>Breed gedragen beleid</i>	Nieuw beleid zo veel mogelijk 'communicatief' tot stand laten komen d.w.z. in contact met partners en hun omgeving,
<i>Inwoners en andere doelgroepen kunnen kennisnemen van vastgesteld beleid.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • inzet van internet en social media; • het geven van persconferenties en het versturen van persberichten;

	<ul style="list-style-type: none"> • uitbrengen van wekelijkse infopagina in de Nieuwe Dinkellander; • uitbrengen Gemeentegids en Burgerjaarverslag.
<i>Aandacht en waardering voor inwoners met bijzondere verdiensten.</i>	Aanvragen, behandelen en uitvoering geven aan Koninklijke Onderscheidingen
<i>Bekend zijn met wat er leeft bij inwoners, bedrijven, instellingen en verenigingen.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • bijwonen van (bestuurlijke) bijeenkomsten, • vergaderingen, recepties, enz. • bedrijven/instellingen bezoeken .

Deelprogramma: Dienstverlening

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

Mede als gevolg van de crisis en de daarmee gepaard gaande noodzakelijke bezuinigingen, krijgt het verder ontwikkelen van efficiënte (digitale) dienstverlening weer volop aandacht. In het regeerakkoord is afgesproken dat in 2017 burgers en ondernemers digitaal zaken kunnen doen met de gemeente. Termen als zelfredzaamheid, digitaal tenzij etc. zijn bepalend in de organisatie en uitvoering van de dienstverlening in de komende jaren. De aansluiting bij Dimpact biedt volop kansen om hierin de nodige stappen te ondernemen. Het beschikbaar hebben van digitale dienstverlening alleen, is niet voldoende om ook daadwerkelijk te realiseren dat hiervan gebruik wordt gemaakt. Er vindt een oriëntatie plaats op de mogelijkheid van digitale zuilen in de publiekshal. Doel hiervan is om dat wat digitaal kan worden geregeld, ook daadwerkelijk op die manier te doen (denk aan de zelf-incheckbalies op Schiphol). Mocht dit gerealiseerd worden en de gewenste effecten opleveren, dan is het een optie om dit in te voeren.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Voor 2014 staat de aansluiting bij Dimpact op het programma. De digitale dienstverlening krijgt hierdoor een impuls. Doel is om zoveel mogelijk digitaal te regelen en het bezoek aan de balie daardoor te verminderen.	Bepalen welke digitale dienstverlening ingezet gaan worden om de burgers van Losser op een klantvriendelijke en snelle manier te voorzien van informatie of producten. Hierbij hoort uiteraard ook een communicatietraject (verleiden naar digitaal).
Uitbreiden van op afspraak werken en aanpassen openingstijden	Momenteel wordt alleen 's middags op afspraak gewerkt. Dit willen we uitbreiden naar de ochtend. Daarnaast blijft op de ochtend de vrije inloop bestaan. We gaan meer aandacht besteden via diverse media aan de mogelijkheid en de voordelen van het maken van een afspraak. Uit de in 2012 en 2013 gehouden klantenonderzoeken blijkt behoefte aan uitbreiding van de openingstijden tijdens de koopavond op donderdag. Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk om op een ander moment in de week de openingstijden te beperken. Per 1-1-2014 willen we starten met een proef van 1 jaar met

	gewijzigde openingstijden, waarbij we breder kijken dan specifiek openstelling in de ochtend of de middag. De resultaten van het klantonderzoek nemen we mee in de evaluatie.
Met de komst van het Kulturhus in het gemeentehuis is het noodzakelijk goede (samenwerkings)afspraken te maken om de dienstverlening aan de burger snel, goed en prettig te laten verlopen.	Tijdige afstemming met diverse interne en externe partners over huisvesting, receptie en telefonie.

Deelprogramma: Integrale Handhaving

Portefeuillehouder: burgemeester M. Sijbom

Ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<p><i>Regionale uitvoeringsdienst</i> In 2014 is een belangrijk speerpunt de verdere doorontwikkeling binnen de RUD. Naast het basistakenpakket plus (milieutaken) zullen ook de overige vakgebieden worden betrokken (in casu bouw en ruimtelijke ordening c.a.).</p> <p>Verder wordt er naar gestreefd om daar waar mogelijk is, zelfstandig te voldoen aan de kwaliteitscriteria. Daarbij vinden we het van belang dat betrokken medewerkers ook hun rol en weg vinden binnen het kader van de RUD.</p>	<p>Actief betrokken blijven bij de RUD binnen werkgroepen;</p> <p>Medewerkers ondersteunen zodat zij kunnen voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen voor zowel "vliegreuven" als kennis;</p> <p>Bij opstellen van beleid en jaarprogramma aansluiting zoeken bij andere gemeenten binnen de RUD;</p> <p>In het kader van een zelfevaluatie van de kwaliteitscriteria wordt een verbeterplan opgesteld. Hierin zal worden gekeken of en hoe zaken veranderd/verbeterd kunnen worden.</p>

Wat mag het kosten (bedragen * €1.000)						
PRO05 Bestuur en dienstverlening	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Directe Subsidies	74	72	45	45	45	45
Diverse Overige Kosten	751	433	436	389	379	361
Kapitaallasten	5	18	17	16	15	15
Personeelskosten	2.185	2.620	2.545	2.519	2.514	2.513
Voorzieningen	371	123	123	123	123	123
Reserveringen (toevoegingen aan)	-	-	-	-	-	-
Totale LASTEN Uitgaven	3.386	3.266	3.166	3.092	3.076	3.057
Belastingen en Heffingen	406	367	363	363	363	363
Voorzieningen	18	-	-	-	-	-
Diverse inkomsten	1	-	-	-	-	-
Overige Inkomstenoverdrachten	6	-	-	-	-	-
Reserveringen (bijdragen van)	-	-	70	-	-	-
Totale BATEN Inkomsten	431	367	433	363	363	363
Saldo	2.955	2.899	2.733	2.729	2.713	2.694

Bestuur en Dienstverlening

Omschrijving	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Bedragen x € 1.000						
Lasten						
Bestuur	2.322	2.099	2.036	1.983	1.969	1.968
Communicatie	173	179	172	172	172	172
Dienstverlening	574	496	522	504	504	486
Integrale handhaving	317	492	436	433	431	431
Totaal - Lasten	3.386	3.266	3.166	3.092	3.076	3.057
Baten						
Bestuur	18	0	0	0	0	0
Communicatie	1	0	0	0	0	0
Dienstverlening	397	367	363	363	363	363
Integrale handhaving	16	0	0	0	0	0
Totaal - Baten	431	367	363	363	363	363
Onttrekking reserves						
Bestuur	0	0	70	0	0	0
Totaal - Onttrekking reserves	0	0	70	0	0	0
Bestuur en dienstverlening	2.955	2.899	2.733	2.729	2.713	2.694

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Hoofdkenmerken

In dit hoofdstuk worden de lasten, maar voornamelijk ook de baten geraamd van o.a. de algemene belastingen (i.c. de OZB, de Hondenbelasting, de Toeristenbelasting en de Forensenbelasting), treasury en de Algemene uitkering. Tegenover deze inkomsten staan geen directe uitgaven; het zijn algemene, niet-geoormerkte, dekkingsmiddelen. Ook de stelposten voor o.a. onvoorzien uitgaven vallen onder dit hoofdstuk.

Bestaand beleid

- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid 2004 (art. 213a gemeentewet);
- Financiële verordening gemeente Losser (art. 212 gemeentewet); (december 2012);
- Controleverordening (art. 213 gemeentewet);
- Collegeprogramma raadsperiode 2010-2014;
- P&C Cyclus (vastgesteld in 2011)
- Nota weerstandsvermogen en risicomanagement (december 2011)
- Nota reserves en voorzieningen 2012

Portefeuillehouder: wethouder J.F. Hassink

Ontwikkelingen

Geen ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
<i>Gezond financieel perspectief</i> De gemeente wil een gezonde vermogenspositie met een meerjarig sluitende begroting.	De vermogenspositie op het gewenste niveau krijgen door het reservebeleid consequent na te leven.
	Actief sturen en monitoren op de ontwikkeling van de posten uit de bezuinigings- en ombuigingsbesluiten.
<i>Optimale benutting beschikbare middelen</i> De gemeente Losser wil alle tot haar beschikking staande middelen optimaal benutten met begrotingsdiscipline en middelenverwerving. Hierbij wordt uitgegaan van reële ramingen en plannen.	Begrotingsdiscipline hanteren door reëel te begroten en beïnvloedbare overschrijdingen binnen de eigen begroting op te vangen.
	Het zoveel mogelijk binnenhalen van subsidies, binnen de huidige beschikbare middelen voor cofinanciering.

Wat mag het kosten (bedragen * €1.000)						
PRO06 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Rekening 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Diverse Overige Kosten	53	1.628	1.526	1.508	1.995	2.232
Kapitaallasten	101	178	168	159	150	144
Personeelskosten	53	63	159	250	250	250
Reserveringen (toevoegingen aan)	2.246	1.295	1.056	916	197	97
Totale LASTEN Uitgaven	2.453	3.164	2.909	2.833	2.592	2.723
Belastingen en Heffingen	4.198	4.581	4.761	4.761	4.761	4.761
Diverse Inkomsten	1.155	3.301	3.159	3.310	3.352	3.385
Kostenplaatsen	-96	348	5	36	20	21
Overdrachten van het rijk	19.815	19.086	19.861	18.501	18.499	18.417
Reserveringen (bijdragen van)	5.160	2.437	44	44	44	44
Totale BATEN Inkomsten	30.232	29.753	27.830	26.652	26.676	26.628
Saldo	-27.779	-26.589	-24.921	-23.819	-24.084	-23.905

Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Realisatie 2012	Begroting 2013	Begroting 2014	Raming 2015	Raming 2016	Raming 2017
Lasten						
Financiering	103	1.590	1.550	1.914	2.204	2.188
Belastingen	378	243	238	232	230	229
Onvoorzien	-311	20	65	-229	-39	208
Diversen	37	16	0	0	0	0
Totaal - Lasten	207	1.870	1.853	1.917	2.395	2.626
Baten						
Financiering	1.641	3.296	3.159	3.310	3.352	3.385
Belastingen	4.227	4.586	4.761	4.761	4.761	4.761
Algemene uitkering	19.815	19.086	19.861	18.501	18.499	18.417
Diversen	-611	348	6	36	20	21
Totaal - Baten	25.071	27.317	27.787	26.608	26.632	26.584
Storting Reserves						
Diversen	2.245	1.295	1.056	916	197	97
Totaal - Storting Reserves	2.245	1.295	1.056	916	197	97
Onttrekking reserves						
Diversen	5.160	2.437	44	44	44	44
Totaal - Onttrekking reserves	5.160	2.437	44	44	44	44
Alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien	-27.779	-26.589	-24.921	-23.818	-24.084	-23.905

5. Toelichting financiële positie

5. Toelichting financiële positie

In het voorjaar hebben we u geïnformeerd over de te verwachten financiële situatie voor de komende jaren. Op dat moment waren er nog veel financiële onduidelijkheden.

De afgelopen periode zijn de diverse knelpunten, wensen en noodzakelijke investeringen verder uitgewerkt. Dit resulteerde bij de kadernota in een totaal overzicht. Bij de behandeling van de kadernota in juli is er niet besloten over deze voorstellen in de kadernota. Op basis van uitspraken van uw raad zijn de voorstellen geactualiseerd. Daarnaast zijn er op basis van de uitspraken in het amendement bij de kerntakendiscussie bezuinigingsvoorstellen uitgewerkt.

In onderstaand overzicht ziet u de stand van de begroting 2014.

Financieel kader (bedragen x € 1.000)	2014	2015	2016	2017
Stand begroting 2013(na vaststelling 1e nota van wijziging)	252,0	218,0	-203,0	-203,0
Verwerking meicirculaire 2013	559,0	314,0	167,0	24,0
Verwerking septembercirculaire 2013	-498,0	-622,0	-722,0	-641,0
Actualisering begroting (investeringsplanning/compensaties/correcties)	503,7	920,2	1052,4	1128,5
Beschikbare reeks voor nieuw beleid/investeringen	95,0	190	185,0	
Investeringen - vervanging		-59,7	-59,3	-58,9
Nieuwe beleids wensen	-119,0	-32,0	-7,0	-7,0
Knelpunten (onuitstelbaar en onontkoombaar)	-982,7	-1.043,6	-433,3	-333,0
Bezuinigingen en ombuigingen	190,0	398,1	406,2	414,4
Nog in te vullen bezuiniging n.a.v. septembercirculaire 2013	0,0	-283,0	-386,0	-324,0
Financiële situatie begroting 2014-2017	0,0	0,0	0,0	0,0

Uitgangspunten voor het opstellen van deze begroting zijn de 1e nota van wijziging, de meicirculaire 2013 en de septembercirculaire 2013.

Daarnaast zijn er wijzigingen in de begroting aangebracht door de actualisering van investeringsplanningen, technische correcties en verwerking van loon- en prijscompensatie. We verhogen alleen de budgetten die we vanwege contractuele verplichtingen moeten aanpassen in deze begroting.

De meicirculaire is verwerkt op basis van de informatie zoals we in de raadsinfobrief aan u hebben verstrekt.

Septembercirculaire

Het rijk heeft op Prinsjesdag bezuinigingen doorgevoerd van 6 miljard euro om te blijven voldoen aan de Europese begrotingsnorm van maximaal 3% tekort op de rijksbegroting. Als gevolg hiervan is nu onder andere de algemene uitkering aangepast voor gemeenten.

De doorrekening van septembercirculaire voor onze gemeente levert het onderstaande resultaat op:

Omschrijving (x € 1.000)	2014	2015	2016	2017
Stand gemeentefonds na septembercirculaire 2013	19.861	18.500	18.499	18.417
Stand gemeentefonds na meicirculaire 2013	20.182	19.121	19.219	19.056
Brutomutatie	-321	-620	-720	-639
Taakmutaties septembercirculaire	177	1	1	1
Netto mutatie	-498	-622	-722	-641

Toelichting taakmutaties

De taakmutatie in de septembercirculaire 2013 betreft mutatie op de WMO

Meicirculaire

De doorrekening van de meicirculaire levert het onderstaande resultaat op:

Omschrijving (x € 1.000)	2014	2015	2016	2017
Stand gemeentefonds na meicirculaire 2013	20.182	19.121	19.219	19.056
Stand gemeentefonds na 1e nota van wijziging	19.567	18.949	19.350	19.350
Bruto mutatie	615	172	-131	-294
Taakmutaties	82	-116	-272	-292
Netto mutaties	533	288	141	2

Overzicht taakmutaties meicirculaire 2013

Omschrijving taakmutaties (x € 1.000)	2014	2015	2016	2017
Transitiekosten nieuwe WMO	60			
Korting onderwijshuisvesting		-218	-218	-218
Korting scootmobielen		-20	-33	-53
Afschaffen maatschappelijke stages		-20	-20	-20
Dualiseringskorting		-24	-24	-24
Terugdraaien wetwijziging politieke ambt dragers		143		
Mutatie WMO	9	23	23	23
Invoeringskosten jeugdzorg	13			
Totaal	82	-116	-272	-292

Toelichting taakmutaties

Voor zowel de taakmutaties, integratie en decentralisatie-uitkeringen geldt dat de middelen vrij besteedbaar zijn. De besteding van de middelen wordt niet verantwoord aan het Rijk.

De taakmutaties uit de meicirculaire die in de programmabudgetten worden verwerkt zijn:

Transitiekosten nieuwe WMO/AWBZ:

In het kader van de decentralisatie begeleiding stelt het rijk een aanvullend bedrag ter beschikking voor de transitiekosten voor de invoering van de nieuwe WMO vanaf 2015.

Korting onderwijshuisvesting:

Deze korting hangt samen met de aangekondigde overheveling van in totaal 256 miljoen euro van gemeenten naar de onderwijssector.

Korting scootmobielen:

Deze korting was al aangekondigd in het regeerakkoord en wordt opgelegd in verband met verplicht hergebruik van hulpmiddelen zoals scootmobielen en rollators.

Afschaffing maatschappelijke stages:

In het regeerakkoord is aangekondigd dat de maatschappelijke stages komen te vervallen vanaf 2015. De uitvoeringskosten worden uit het gemeentefonds genomen. Bij de kerntakendiscussie is dit budget genoemd binnen het domein werk en inkomen en in de "rode-zone" gezet. De budgetten worden door de mutatie in gemeentefonds uit de begroting gehaald. Het is dus niet meer mogelijk om in het kader van de kerntakendiscussie de budgetten nogmaals te schrappen.

Dualiseringskorting:

Deze korting hangt samen met de uitvoering van de motie Heijnen inzake de vermindering van het aantal raadsleden. Het wetsvoorstel ligt nu bij de Eerste kamer.

Politieke ambtsdragers:

De korting van in totaal 110 miljoen op het gemeentefonds in verband met het wetsvoorstel vermindering politieke ambtsdragers, is komen te vervallen. De al in de begroting opgenomen taakstelling kan nu ook vervallen.

Mutatie WMO:

De opgenomen mutatie in 2013 betreft naheffingen over 2011 en 2012 en een kleine toevoeging over 2013 ter compensatie voor de extra huishoudelijke hulp aangezien een aantal groepen mensen hier langer een beroep op mogen doen.

Mutatie centrum jeugd en gezin:

De geringe mutatie komt voort uit actualisatie van de maatstaven.

Invoeringskosten Jeugdzorg:

Voor 2012 en 2013 waren al budgetten met invoeringskosten verdeeld. In deze circulaire wordt het resterende bedrag voor 2013 en 2014, conform de toezegging uit de septembercirculaire 2012, verdeeld.

Meerjaren perspectief

(bedragen x €1.000)						
	Jaarverslag	Begroting	Begroting	Meerjarenperspectief		
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Programma						
1. Toerisme en economie	532	716	926	933	930	928
2. Landschap en ruimte	6.522	6.975	6.525	6.352	6.156	6.180
3. Leefbaarheid en maatschappelijke ontv.	16.023	14.335	13.778	12.931	13.190	13.072
4. Veiligheid	1.747	1.664	1.718	1.743	1.755	1.754
5. Bestuur en dienstverlening	2.955	2.899	2.803	2.729	2.713	2.694
Totaal programma's	27.779	26.589	25.750	24.688	24.744	24.608
Stelpost vervangingsinvesteringen:						
jaar 2015				95	190	185
jaar 2016					95	190
jaar 2017						95
Totaal investeringsruimte	0	0	0	95	285	470
Totaal programma's incl. investeringen	27.779	26.589	25.750	24.783	25.029	25.078
Alg. dekkingsmiddelen	24.865	25.447	25.933	24.786	24.522	24.428
Totaal alg. dekkingsmiddelen	24.865	25.447	25.933	24.786	24.522	24.428
Resultaat voor bestemming (functie 970)	-2.914	-1.142	183	3	-507	-650
Mutaties reserves						
<i>Bijdrage van reserves:</i>						
Egalisatiereserve investeringsbijdrage	223	200	163	163	156	156
Bestemmingsreserves	957	2.237	723	763	561	604
Algemene risicoreserve	3.955	0	0	0	0	0
Algemene reserve ontwikkeling Kulturhus Losser	25	0	0	0	0	0
<i>totaal bijdrages van reserves</i>	<i>5.160</i>	<i>2.437</i>	<i>886</i>	<i>926</i>	<i>717</i>	<i>760</i>
<i>Toevoegingen aan reserves:</i>						
Toevoeging bestemmingsreserves	792	13	13	13	13	13
Toevoeging algemene risicoreserve	785	1.138	250	215	95	95
Toevoeging algemene risicoreserve PB 2014	0	0	741	700	100	0
Toevoeging algemene risicoreserve resultaat PB '12-'15	93	97	0	0	0	0
Toevoeging algemene risicoreserve resultaat PB '13-'16	0	47	65	1	2	2
<i>totaal toevoegingen aan reserves</i>	<i>1.670</i>	<i>1.295</i>	<i>1.069</i>	<i>929</i>	<i>210</i>	<i>110</i>
Totaal mutaties reserves (functie 980)	3.490	1.142	-183	-3	507	650
Resultaat na bestemming	576	0	0	0	0	0
	voordelig					

Algemene risicoreserve

Overzicht ontwikkeling algemene risicoreserve 2013-2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017
bedragen x € 1.000	jaarverslag					
Beginstand						
Algemene risicoreserve	€ 7.263	-€ 337	€ 1.136	€ 2.192	€ 3.203	€ 3.400
Totaal reserves	€ 7.263	-€ 337	€ 1.136	€ 2.192	€ 3.203	€ 3.400
Toevoegingen						
Bespaarde rente (a)	€ 785					
Toevoeging resultaat PB 2012-2015	€ 93	€ 97				
Toevoeging resultaat PB 2013-2016		€ 47	€ 65	€ 1	€ 2	€ 2
Reservering aanvulling algemene risicoreserve cf pb 2013			€ 250	€ 215	€ 95	€ 95
Reservering aanvulling algemene risicoreserve cf pb 2014			€ 741	€ 700	€ 100	€ 0
1ste nota van wijziging cf raadsbesluit 23 april 2013		€ 933				
Bestemmingsvoorstel jaarresultaat 2012 cf raadsbesluit 28 mei 2013		€ 246				
Vrijval voorziening WVG eenmalige toevoeging algemene risicoreserve cf raadsbesluit 17 september 2013			€ 77			
Toevoeging resultaat snippergroen (b)			PM			
Oud papier en karton 2012 cf raadsbesluit 17 september 2013			€ 38			
Resultaat bestuursrapportage 2013 cf raadsbesluit 17 september 2013			€ 90			
Verkoop Essent 2e tranche + rentevergoeding wegens uitgestelde verkoop (c)				€ 95		
Totaal toevoegingen	€ 878	€ 1.528	€ 1.056	€ 1.011	€ 197	€ 97
Onttrekkingen						
Onttrekking tbv Ontwikkeling Kulturhus Lossers cf Raadsbesluit 10 mei 2011	-€ 25					
Onttrekking tbv welstandsnota cf raadsbesluit 14 februari 2012	-€ 30					
Onttrekking tbv gesubsidieerde arbeid cf raadsbesluit 14 februari 2012	-€ 41					
Bestemmingsvoorstel jaarresultaat 2011	-€ 4.961					
Mutatie bestuursrapportage 2012 cf raadsbesluit 16 oktober 2012	-€ 752					
Onttrekking tbv Herstructurering / Ontmanteling Top Craft cf raadsbesluit 13 november 2012	-€ 2.554					
Knelpunten geplande werkzaamheden versus beschikbare formatie cf raadsbesluit 2 juli 2013			-€ 55			
Onttrekking rente ijzeren alg.reserve aan exploitatie (cf besluit 12 mei 2009)	-€ 115					
Totaal onttrekkingen	-€ 8.478	-€ 55	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Prognose stand ultimo van het jaar	-€ 337	€ 1.136	€ 2.192	€ 3.203	€ 3.400	€ 3.497
Tekorten/overschotten op de algemene reserves						
(a) Rentetoevoeging 2012 op basis van eindstand reserves en voorzieningen 31-12-2011. De rente over de IJzeren algemene reserve wordt m.i.v. 2011 als dekkingsmiddel gebruikt						
(b) De definitieve financiële afwikkeling vindt plaats bij het opstellen van de jaarrekening 2013.						
(c) De verkoop Essent vindt in 2 delen plaats. Uitbetaling van de Escrow vordering heeft voor 50% plaatsgevonden in 2011 en het restant wordt verwacht in 2015 echter ook mogelijk dat dit iets later wordt.						

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bedragen x € 1.000	stand per 1-1- van het boekjaar				
	2014	2015	2016	2017	2018
Reserve Reiniging	1.032	748	520	363	250
Reserve Riolering	1.852	1.482	947	554	112
Reserve onderhoud wegen	600	600	0	0	0
Reserve uitwerking Kaders Kadernota 2012-2015	289	169	0	0	0
Reserve Conjunctuur-/frictiefonds	162	0	0	0	0
Reserve bouw Kulturhus Overdinkel	400	0	0	0	0
Reserve Onderhoud MOP	350	200	0	0	0
Reserve Onderhoud Kunstwerk Bewwerskamp A1	50	0	0	0	0
Reserve Dorpsvisies	50	25	0	0	0
Reserve Vervolgprocedures VH	25	0	0	0	0
Reserve Nationaal Actieplan Sport en Bewegen	98	98	64	32	0
Reserve Brede impuls combinatiefuncties	70	50	25	0	0
Reserve Verv. Lampen openbare verlichting	18	30	42	50	12
Reserve Akoestische aanpassing Gronausestr	70	0	0	0	0
Reserve nationaal uitvoeringsprogramma (NUP)	83	123	0	0	0
Egalisatiereserve investeringsbijdragen	3.062	2.899	2.736	2.580	2.424
Totaal bestemmingsreserves	8.211	6.424	4.334	3.579	2.798
Voorzieningen					
Wachtgeldverplichtingen vm wethouders	38	0	0	0	0
Pensioenvoorziening	2.819	2.695	2.652	2.655	2.635
Voorziening uitstroom personeel	109	96	82	68	54
Herstructurering / ontmanteling Top Craft	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610
Totaal voorzieningen	5.576	5.401	5.344	5.333	5.299

Toelichting bestemmingsreserves

Reserve Reiniging

Het saldo tussen lasten en baten met betrekking tot de afvalinzameling wordt jaarlijks verrekend met de reserve Reiniging. Het saldo wordt in de volgende jaren in de tarieven verwerkt. Op deze wijze worden behoudens (autonome) kostenstijgingen, onregelmatige schommelingen in de tarieven beperkt. In de begroting 2013 is er incidenteel € 400.000 uit deze reserve onttrokken.

Reserve Riolering

Het saldo tussen lasten en baten met betrekking tot de riolering wordt jaarlijks verrekend met de reserve riolering. Het saldo wordt in de volgende jaren in de tarieven verwerkt. Op deze wijze worden onregelmatige schommelingen in de tarieven beperkt. De hoogte van het rioolrecht is gebaseerd op het kostendekkingsplan, dat onderdeel is van het vernieuwde Gemeentelijke Rioleringsplan (vGRP). In december 2012 heeft de raad het vGRP vastgesteld.

Reserve Onderhoud Wegen

Tijdens de bezuinigingsoperatie in mei 2009 is besloten, dat de jaarbudgetten van onderhoud wegen volledig voor dit doel kunnen worden aangewend. Dat betekent dat een overschot via deze reserve beschikbaar blijft en tekorten hieruit onttrokken kunnen worden. Dit zorgt ervoor dat bij doorgeschoven werkzaamheden of onvoorzien uitgaven geen problemen ontstaan bij de financiering.

Reserve Uitwerking kaders Kadernota 2012-2015

Op 12 juli 2011 heeft de raad besloten bij het vaststellen van de kadernota 2012 eenmalig € 500.000 beschikbaar te stellen voor het realiseren van de benodigde structurele ombuigingen.

Reserve conjunctuur-/frictiefonds

Op 12 mei 2009 heeft de raad bij het vaststellen van de bezuiniging besloten tot het instellen van een conjunctuur-/frictiefonds. Het fonds is o.a. bedoeld voor het opvangen van tijdelijke, conjuncturele tegenvallers. Een onderdeel van deze reserve bestaat uit de frictiekosten met de samenwerking Enschede. De reserve Personele lasten samenwerking Enschede zal naar verwachting in 2013 leeg zijn. Derhalve vindt u deze reserve niet weer in de begroting 2014.

Reserve bouw Kulturhus Overdinkel

Op 19 maart 2013 heeft de raad de nieuwe uitgangspunten voor deze beschikbare reserve gesteld. De beschikbare € 400.000 is nu beschikbaar voor de inrichting van de openbare ruimte in relatie tot het Kulturhus Overdinkel.

Reserve onderhoud MOP

Deze reserve betreft het jaarlijks reguliere onderhoud aan gebouwen om de functie te waarborgen en kapitaalvernietiging tegen te gaan. In de meerjarenplanning MOP kent de uitvoering pieken en dalen. Door het instellen van deze reserve worden meerjarige schommelingen opgevangen.

Reserve onderhoud kunstwerk Bewwerskamp A1

Op 21 juni 2011 heeft de gemeenteraad bij bestemming van het jaarresultaat 2010 besloten tot het instellen van deze bestemmingsreserve. De kosten voor de renovatie van de verharding wordt gelijktijdig uitgevoerd met het groot onderhoud, dat Rijkswaterstaat heeft gepland aan dit kunstwerk. De voorbereiding is begonnen en de uitvoering zal begin 2014 plaatsvinden.

Reserve Dorpsvisies

De leefbaarheid van de kerkdorpen en burgerparticipatie zijn speerpunten uit het collegeprogramma. Hiertoe zijn samen met burgers dorpsvisies opgesteld en in door de raad in 2008 een budget voor de uitvoering beschikbaar gesteld. Het restant van de reserve is nog bestemd voor de kerkdorpen Overdinkel en Losser.

Reserve vervolgprocedures VH

In 2008 is door de raad geld beschikbaar gesteld voor het wegwerken van achterstanden op het gebied van bouw- en milieuvergunningen. De achterstanden zijn weggewerkt, maar er dient nog een afronding plaats te vinden ten aanzien van juridische procedures.

Reserve Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)

De gemeente heeft gedurende de periode 2008 - 2012 hiervoor middelen ontvangen via de algemene uitkering. Met de Vereniging Sport en Gemeenten is een convenant gesloten voor de uitvoer van diverse beweeginterventies. De budgetten hiervoor zijn in de begroting opgenomen. Het verschil budget en realisatie wordt verrekend met de reserve. Met toestemming van de Vereniging Sport en Gemeenten wordt het restant van deze reserve uitgegeven in de jaren 2015-2017 omdat de Provincie begin 2013 in het kader van de €1.- regeling € 45.000 subsidie heeft verleend voor sport-en beweegactiviteiten. Dit budget moet in 2013 en 2014 besteed worden.

Reserve Brede Impuls Combinatiefuncties

In maart 2009 is een meerjarig convenant met het rijk gesloten om deel te nemen aan de impuls om combinatiefuncties mogelijk te maken. De doelstelling van het rijk hiermee is om tenminste 2.500 combinatiefuncties te realiseren. Een combinatiefunctie is een functie waarbij een werknemer in dienst is bij 1 werkgever maar werkzaam is voor twee of meer sectoren. Losser heeft gekozen voor een samenwerking tussen onderwijs, sport en/of cultuur. Via de algemene uitkering ontvangen we budget voor 3,6 FTE. Het niet gebruikte budget wordt in de reserve gestort.

Reserve vervanging lampen Openbare Verlichting

Deze reserve is bedoeld voor de 4-jaarlijkse vervanging van de lampen van de openbare verlichting. Jaarlijks wordt een bedrag ad € 12.500 gereserveerd. Het maximum saldo van de reserve is bepaald op € 50.000. In 2017 is in de begroting voor een bedrag van € 50.000 rekening gehouden met de vervanging.

Reserve Akoestische aanpassingen Gronausestraat

In verband met vergunningverlening en bestemmingsplanprocedure de Pol is het noodzakelijk op grond van hogere grenswaarden akoestische aanpassingen te verrichten aan woningen in de omgeving. Afhankelijk van de te kiezen zoneringsvariant wordt het aantal te saneren woningen bepaald. Het vaststellen van het bestemmingsplan heeft een vertragende werking gehad op dit project.

Reserve Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP)

In de bestuursrapportage 2012 is besloten tot het instellen van deze reserve met als doel middelen te oormerken voor het doen van uitgaven in het kader van de implementatie e-overheid. Deze reserve wordt gedurende de periode 2012-2014 gevoed door een jaarlijkse dotatie van het bedrag dat in de algemene uitkering uit het gemeentefonds is opgenomen voor het Nationaal Uitvoeringsprogramma e-overheid. Doordat het rijk een zogenaamde financieringschuif toepast, betekend dat de gemeente Losser het voorgeschoten bedrag in 2015 moet terugbetalen aan het Rijk.

Egalisatiereserve investeringsbijdragen

Op grond van BBV 2004 mogen bijdrage uit eigen reserves in investeringen met een economisch nut niet in mindering worden gebracht op de boekwaarde van de investeringen. Hier is sprake van een zogenaamde bruto verantwoording. In de praktijk houdt dat in, dat er een jaarlijkse vrijval van deze reserve plaatsvindt op basis van het afschrijvingstermijn van het betreffende activum. Hierbij wordt ook rekening gehouden met rente, zodat een en ander hetzelfde effect heeft als een netto verantwoording, zij het dat de vrijval op grond van de regelgeving niet geschiedt via het betreffende product (functie), maar via mutatie reserves en op deze wijze dus via de bestemmingen.

Toelichting voorzieningen

Wachtgeldverplichtingen voormalige wethouders

Voor de wachtgeldverplichtingen van voormalige wethouders is op grond van de regelgeving BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) een voorziening gevormd. Op basis van de thans bestaande wachtgeld verplichtingen bestaat per 1-1-2014 nog een verplichting van € 37.500.

Pensioenvoorzieningen

Op grond van BBV2004 dient voor de pensioenverplichtingen, die de gemeente Losser heeft tegenover bestuurders en oud-bestuurders dan wel tegenover hun

nabestaanden, een voorziening te worden gevormd. Op basis van actuariële berekeningen wordt er jaarlijks beoordeeld of deze voorziening nog toereikend is. Uitkeringen van de pensioenen vinden jaarlijks plaats uit de voorziening en via de exploitatie wordt deze voorziening aangevuld tot de noodzakelijke omvang.

Voorziening uitstroom personeel

Door uitstroom van een personeelslid is er een personele verplichting ontstaan tot en met 2021. Jaarlijks vindt er een uitkering plaats uit deze voorziening.

Herstructurering / ontmanteling Top Craft

Op basis van de notitie "Mensenwerk" hebben de drie deelnemende gemeenteraden in december 2011 besloten om de huidige uitvoeringsstructuur van zowel Gr-Wot als het uitvoeringsbedrijf Top Craft te ontmantelen. En over te gaan tot separate uitvoering van de WSW door de drie afzonderlijke gemeenten. Als gevolg van deze beslissing is in de jaarrekening 2011 van Top Craft BV en het Gr-Wot een voorziening "Herstructurering/ontmanteling" gevormd van € 8.284.00 ter dekking van toekomstige kosten die verband houden met de herstructurering. Voor Losser resulteerde dit tot het vormen van een voorziening ter hoogte van € 2.610.000. Omdat er op dit moment nog geen duidelijkheid is over het verloop van deze voorziening, kunnen wij in deze begroting de mutaties in de voorziening nu niet presenteren. Wij hopen u in de loop van het begrotingsjaar 2014 hier meer duidelijkheid over te geven.

Incidentele en structurele lasten en baten

Onderstaande tabel laat zien dat de Gemeente Losser geen structurele uitgaven met incidenteel geld bekostigd.

Incidentele en structurele lasten en baten bedragen x € 1.000		Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Lasten					
1. Toerisme en economie	Structurele lasten	1.083	1.088	1.083	1.079
	Incidentele lasten	0	0	0	0
2. Landschap en ruimte	Structurele lasten	19.119	14.426	14.988	13.464
	Incidentele lasten	0	0	0	50
3. Leefbaarheid en maatschappelijke ontw.	Structurele lasten	23.246	22.509	22.773	22.651
	Incidentele lasten	83	0	0	0
4. Veiligheid	Structurele lasten	1.733	1.758	1.770	1.769
	Incidentele lasten	0	0	0	0
5. Bestuur en dienstverlening	Structurele lasten	3.156	3.082	3.076	3.057
	Incidentele lasten	10	10	0	0
6. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Structurele lasten	1.693	2.016	2.397	2.628
	Incidentele lasten	1.216	817	195	95
	totale lasten	51.339	45.706	46.282	44.793
Baten					
1. Toerisme en economie	Structurele baten	1.083	1.088	1.083	1.079
	Incidentele baten	0	0	0	0
2. Landschap en ruimte	Structurele baten	19.169	14.426	14.988	13.464
	Incidentele baten	-50	0	0	50
3. Leefbaarheid en maatschappelijke ontw.	Structurele baten	23.329	22.509	22.773	22.651
	Incidentele baten	0	0	0	0
4. Veiligheid	Structurele baten	1.733	1.758	1.770	1.769
	Incidentele baten	0	0	0	0
5. Bestuur en dienstverlening	Structurele baten	3.096	3.092	3.076	3.057
	Incidentele baten	70	0	0	0
6. Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	Structurele baten	2.796	2.956	2.592	2.723
	Incidentele baten	113	-123	0	0
	totale baten	51.339	45.706	46.282	44.793
<u>Specificatie incidentele lasten</u>					
L&R - Vervanging straatverlichting		0	0	0	50
L&M - Transitiekosten nieuwe WMO		60	0	0	0
- Invoeringskosten Jeugdzorg		13	0	0	0
- Cultuurbeleid		10	0	0	0
B&D - Bijdrage SSNT		10	10	0	0
ALG - Toevoeging aan de algemene risicoreserve PB 2013-2016		250	215	95	95
Toevoeging aan de algemene risicoreserve PB 2014-2017		741	700	100	0
- Zaakgericht werken en invoering WABO (DDC)		70	0	0	0
- Nationaal Uitvoeringsplan		40	-123	0	0
- Extra opleidingsbudget cf CAO		25	25	0	0
- Personele knelpunt BSP		90	0	0	0
totaal incidentele lasten		1.309	827	195	145
<u>Specificatie incidentele baten</u>					
L&R - Minder leges omgevingvergunning		-50	0	0	0
Bestemmingsreserve bijdrage vervanging Lampen		0	0	0	50
B&D - Bestemmingsreserve bijdrage van conjunctuurfonds		70	0	0	0
ALG - Gemeentefonds Nationaal Uitvoeringsplan		40	-123	0	0
- Gemeentefonds Transitiekosten nieuwe wmo		60	0	0	0
- Gemeentefonds Invoeringskosten Jeugdzorg		13	0	0	0
totaal incidentele baten		133	-123	0	50
Saldo incidentele lasten/baten		-1.176	950	-195	95
		nadeel	nadeel	nadeel	nadeel

Toelichting op de incidentele lasten en baten:

Vervanging straatverlichting
Bestemmingsreserve bijdrage vervanging lampen

Om de vier jaar worden de lampen van de openbare verlichting, waar nodig vervangen. Hiervoor wordt de reserve vervanging lampen aangewend.

Transitiekosten nieuwe WMO

Gemeentefonds transitiekosten nieuwe WMO

In het kader van de decentralisatie begeleiding stelt het rijk een aanvullend bedrag ter beschikking voor de transitiekosten voor de invoering van de nieuwe WMO vanaf 2015. De algemene uitkering is in 2014 verhoogd met € 59.740.

Invoeringskosten Jeugdzorg

Gemeentefonds invoeringskosten Jeugdzorg

Voor 2012 en 2013 waren de budgetten voor de invoeringskosten van de jeugdzorg onder de gemeenten al verdeeld. In de meicirculaire 2013 (gemeentefonds) zijn de resterende bedragen voor 2013 en 2014, conform de toezeggingen uit de septembercirculaire 2012 verdeeld. De algemene uitkering is in 2014 verhoogd met € 13.301

Cultuurbeleid

In de meerjarenbegroting 2013-2016 is er voor de jaren 2013 en 2014 € 10.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor het gemeentelijk cultuurbeleid.

Bijdrage SSNT

De samenwerking binnen SSNT vraagt van alle gemeenten een geringe bijdrage voor de programmasturing. Daarnaast zijn nog middelen nodig voor kosten van projecten waaraan Losser deelneemt binnen SSNT. Het convenant is gesloten in 2013.

Toevoeging aan de algemene risicoreserve PB 2013-2016

In de programmabegroting 2013-2016 is besloten om bij te dragen aan het structureel op orde brengen van de algemene risicoreserve. Vanaf 2014 wordt een bedrag van € 250.000 toegevoegd aan de algemene risicoreserve.

Toevoeging aan de algemene risicoreserve PB 2014-2017

Het weerstandsvermogen van de gemeente Losser is beneden het met de raad afgesproken ratio. Om binnen een afzienbare periode weer te groeien naar het vereiste ratio stellen we voor om de genoemde reeks in de tabel toe te voegen aan de algemene risicoreserve.

Zaakgericht werken en invoering WABO (DDC)

Bestemmingsreserve bijdrage van conjunctuurfonds

Onderbezetting bij het Documentair Diensten Centrum (DDC) als gevolg van invoering zaakgericht werken en de WABO. Voor de periode 2012 tot en met 2014 is er jaarlijks € 70.000 beschikbaar gesteld uit de reserve conjunctuurfonds.

Nationaal Uitvoeringsplan

Gemeentefonds Nationaal uitvoeringsplan

Dit betreft een voorfinanciering binnen het gemeentefonds waarmee gemeenten in staat zijn investeringen te doen in het kader van de implementatie van de E-overheid. In 2015 wordt het totale bedrag weer in mindering gebracht op de algemene uitkering zodat het budgettair neutraal verloopt.

Extra opleidingsbudget cf CAO

In de CAO is afgesproken dat gemeenten een loopbaanbudget van € 500 per medewerker per kalenderjaar (t/m 2015) beschikbaar moeten stellen. Dekking uit het reguliere opleidingsbudget is niet mogelijk. Voor de jaren 2014 & 2015 is er incidenteel € 25.000 extra beschikbaar gesteld.

Personele knelpunten BSP

Het gaat hier om het terugdraaien van een bezuiniging uit 2009. Financieel is deze bezuiniging in 2012 gerealiseerd. Per 01-01-2014 is de nu nog boventallige aanwezige capaciteit voor uitvoering van taken op het gebied van Natuurbeleid, Natura 2000, PAS en Gebiedsontwikkeling Noord Oost Twente ook feitelijk niet meer beschikbaar. Deze taken stoppen niet per 01-01-2014, deze gaan door en zijn zeer belangrijk voor de positionering van Losser in Noord Oost Twente en ook richting de provincie Overijssel en voor het binnenhalen van extra middelen.

Minder Leges Omgevingsvergunning

Vooralsnog wordt voor 2014 een bedrag van € 50.000 opgevoerd als minder te ontvangen leges. Dit vanwege een geleidelijke daling aan aantal omgevingsvergunningaanvragen, activiteit bouwen. Wel zijn er meer vergunningaanvragen in behandeling genomen dan andere jaren het geval was, echte voor deze activiteiten kunnen op grond van de legesverordening minder leges in rekening worden gebracht.

Saldo structurele lasten en baten

Meerjarig zal de begroting structureel in evenwicht moeten zijn. Het is onwenselijk om jaar in jaar uit een (structureel) tekort te dekken met een (incidentele) bijdrage uit de reserves.

Het bovenstaande overzicht laat zien, dat de gemeente Losser meerjarig een structureel sluitende begroting heeft.

6. VERPLICHTE PARAGRAFEN

6. Verplichte paragrafen

A. Lokale Heffingen

Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt van haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De definitieve vaststelling van de tarieven door de gemeenteraad vindt plaats in het najaar van 2013.

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op beide. Ongebonden lokale heffingen (OZB, hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties daarvan voor de inwoners van Losser en is als volgt opgebouwd:

1. ontwikkelingen
2. tariefsaanpassingen
3. belastingdruk uitgangspunten en een vergelijking met gemeenten met een vergelijkbare omvang en met de regio
4. kwijschelding

1. Ontwikkelingen

Hieronder worden in hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen benoemd voor de belastingdruk voor 2014 en volgende jaren.

Elke gemeente is verantwoordelijk voor het vaststellen van haar OZB tarieven. De grondslag daarvoor is de WOZ waarde. Met ingang van 2008 is de in 2005 ingestelde maximering van de OZB-tarieven op grond van artikel 220g Gemeentewet ingetrokken. Het schrappen van de limitering van de OZB mocht echter niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk is een zogenaamde macronorm ingesteld. Hiermee wordt de grens bedoeld van de jaarlijkse stijging van de totale opbrengst OZB voor alle gemeenten bij elkaar. De macronorm is een landelijke norm en niet een norm voor individuele gemeenten. Met de areaalontwikkeling wordt dan ook niet op individuele basis rekening gehouden. Deze wordt landelijk benaderd en wel doordat de economische groei wordt meegenomen in de macronorm. De bestuurlijke afspraak om de totale (landelijke) OZB stijging te beperken is in 2012 en 2013 niet gehaald. Er is sprake van een relatief geringe overschrijding in 2012 en in 2013 van samen € 37.800.000. Deze overschrijding 2012-2013 is besproken in het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 22 mei 2013. Een en ander leidt ertoe dat